

پژوهشگاه قوه قضائیه

مستندنگاری همایش ملی اندیشه های قضایی رهبر معظم انقلاب اسلامی

سالن اجلاس سران کشورهای اسلامی

۱۷ بهمن ۱۴۰۲

پژوهشگاه قوه قضائیه

شناسنامه

ویژه نامه داخلی و متعلق به پژوهشگاه قوه قضاییه است

دبیر علمی: حجت الاسلام والمسلمین دکتر مهدی هادی

ناظران علمی: دکتر ابوالفضل محبی، دکتر محمد بارانی

دبیر اجرایی همایش: دکتر شهید شاطری پور

دبیر تحریریه: مریم تقی خانی

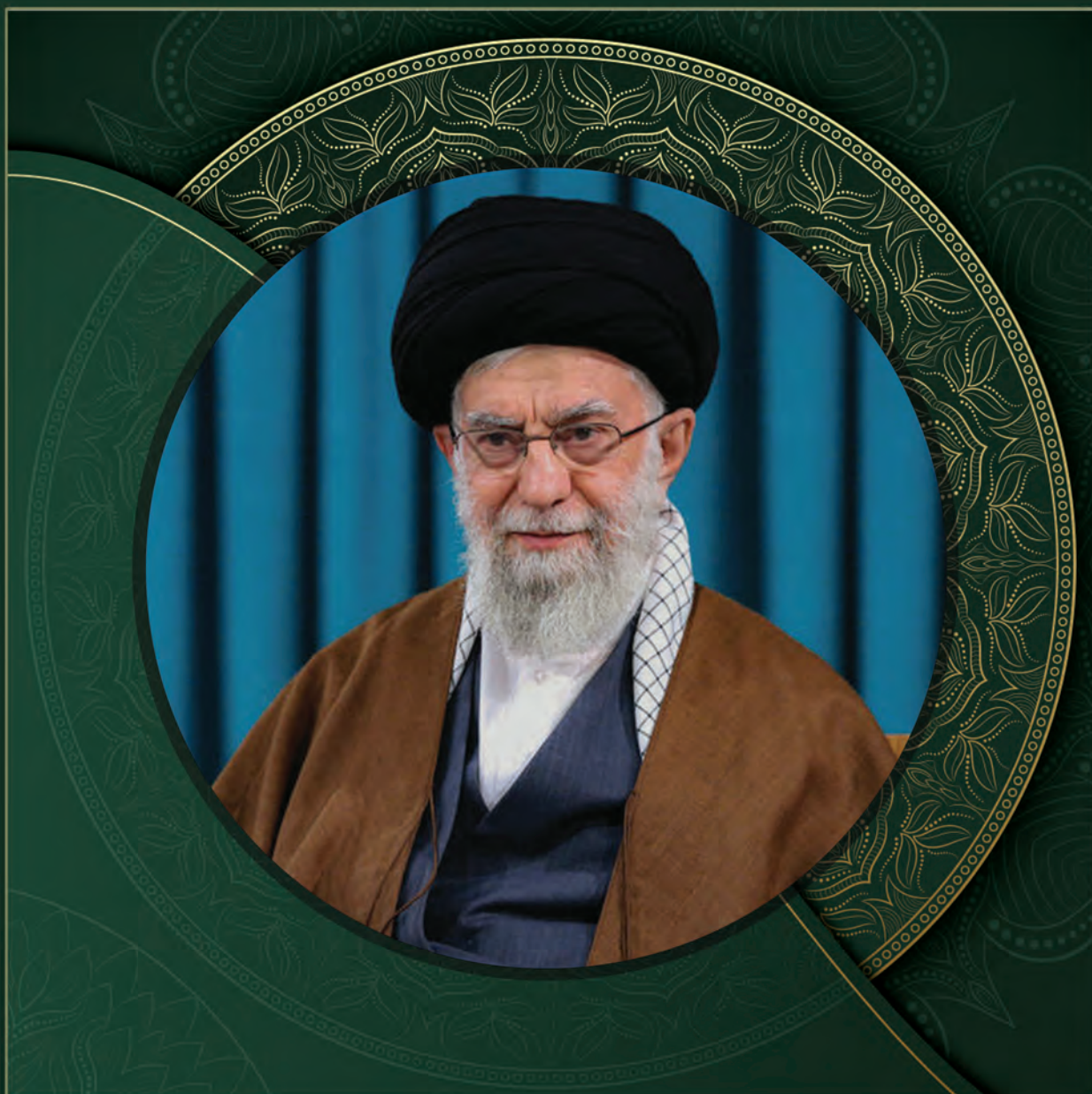
آرشیو مطالب و تصاویر: حمید یوسفی

مدیر هنری: سارا قاموس مقدم

طراح جلد: حسین شمس نوری

نشانی: بزرگراه شهید چمران، بزرگراه یادگار امام (جنوب)، بعد از خروجی اوین

درکه، انتهای خیابان شهید قدوسی، پژوهشگاه قوه قضاییه

دانش، آشکارترین وسیله‌ی عزّت و قدرت یک کشور است. روی دیگر دانایی، توانایی است. دنیای غرب به برکت دانش خود بود که توانست برای خود ثروت و نفوذ و قدرت دویست‌ساله فراهم کند و با وجود تهیدستی در بنیان‌های اخلاقی و اعتقادی، با تحمیل سبک زندگی غربی به جوامع عقب‌مانده از کاروان علم، اختیار سیاست و اقتصاد آنها را به دست گیرد. ما به سوءاستفاده از دانش مانند آنچه غرب کرد، توصیه نمی‌کنیم، اما مؤکداً به نیاز کشور به جوشاندن چشمه دانش در میان خود اصرار می‌ورزیم.

توصیه رهبر معظم انقلاب اسلامی در بیانیه گام دوم انقلاب، ۱۳۹۷/۱۱/۲۲

فهرست مطالب

چراغ اندیشه‌های قضایی امامین انقلاب، همیشه روشن می‌ماند	۹
سخن نخست	۱۱
سخنان حجت الاسلام والمسلمین محسنی اژیه؛ رئیس قوه قضاییه	۱۴
سخنان دکتر محمدباقر قالیباف؛ رئیس مجلس شورای اسلامی	۱۸
سخنان حجت الاسلام و المسلمین محمد جعفر منتظری؛ رئیس دیوان عالی کشور	۲۰
سخنان حجت الاسلام و المسلمین دکتر مهدی هادی؛ رئیس پژوهشگاه قوه قضاییه	۲۳
اجلاس‌های استانی به روایت تصویر	۲۶
همایش در یک نگاه	۳۴
نشست اول / نظام‌سازی قضایی مبتنی بر اندیشه‌های رهبر معظم انقلاب اسلامی	۳۶
نشست دوم / اندیشه‌ورزی مبتنی بر اندیشه‌های رهبر معظم انقلاب اسلامی	۳۹
نشست سوم / بایسته‌های تحقق اندیشه‌های قضایی رهبر معظم انقلاب اسلامی	۴۲
۱۰ نشست تخصصی همایش	۴۸
گفتگو با رؤسای کل دادگستری‌ها	۵۲
معرفی کتاب‌های همایش	۵۴
اعضای کمیته علمی	۵۶
معرفی برگزیدگان	۵۷
همایش به روایت تصویر	۶۲
منشور همایش	۶۶

چراغ اندیشه های قضایی امامین انقلاب، همیشه روشن می ماند

دبیر تحریریه

نظام سازی قضایی بر اساس اندیشه معیار رهبری و طراحی الگوی تحول دستگاه قضا بر اساس ابعاد اجتهادی، حکمی و تمدنی اندیشه معظم له، اهدافی بود که همایش ملی اندیشه های قضایی رهبر معظم انقلاب بر اساس آن شکل گرفت و با پشتیبانی ده ها نشست تخصصی در دانشگاه ها و پژوهشگاه ها برای تقویت بنیان های نظری و ۳۱ اجلاسیه استانی برای مشارکت ملی نهادها و سازمان ها، تحقق دستاوردهای مورد انتظار همایش را مهیا کرد.

نشست شورای راهبردی این همایش با حضور معاونین قوه قضاییه که در خردادماه ۱۴۰۲ در معاونت اول دستگاه قضا برگزار شد، نشان از عزم راسخ همه بخش های قوه در این همایش بود.

این نشست با حضور معاون اول به عنوان رئیس همایش و معاون آموزشی موسسه پژوهشی و فرهنگی انقلاب اسلامی (دفتر حفظ و نشر آثار مقام معظم رهبری) و همچنین معاون حقوقی و امور مجلس، معاون راهبردی، معاون منابع انسانی و امور فرهنگی، معاون حقوق بین الملل و دبیر ستاد حقوق بشر و معاون اجتماعی و پیشگیری از جرم قوه قضاییه، رئیس پژوهشگاه قوه قضاییه، رئیس سازمان زندان ها و اقدامات تأمینی، رئیس مرکز وکلاء، کارشناسان رسمی و مشاوران خانواده قوه قضاییه و معاون حقوق عامه دادستان کل کشور، آمادگی گسترده معاونت ها و سازمان های تابعه برای هم افزایی در اجرای برنامه های همایش را به نمایش گذاشت.

پژوهشگاه قوه قضاییه که با گردآوری بیانات روشنگر رهبر معظم انقلاب در قالب کتابی جامع و طبقه بندی شده، سنگ بنای اولیه این رویداد ملی را گذاشته بود، اکنون با حمایت رییس قوه قضاییه و معاون اول، ظرفیت های بزرگی را برای ادامه راه در کنار خود داشت.

در نشست های جداگانه ای که مهم ترین آن، ارتباط برخط با کلیه دادگستری

استان‌ها با معاون اول در ساختمان مرکزی قوه قضاییه بود، ظرفیت‌های دادگستری‌ها در سراسر کشور نیز پای کار آمدند و تا آخرین روزهای باقیمانده به همایش با برگزاری نشست‌های تخصصی و اجلاس‌های استانی، نقش موثری در تقویت علمی و اجرایی همایش ایفا کردند.

در این حرکت جهادی اندیشه ورزانه که برای طراحی نظام‌سازی قضایی اسلامی صورت گرفت، جمع زیادی از نخبگان قضایی و دانشگاهی با هدف تبیین منظومه فکری حضرت امام(ره) و رهبر معظم انقلاب اسلامی مشارکت کردند.

حجت الاسلام والمسلمین دکتر مهدی هادی، رئیس پژوهشگاه قوه قضاییه، به عنوان دبیر علمی همایش اندیشه‌های قضایی رهبری و دکتر شهید شاطری پور، دبیر اجرایی همایش، دکتر ابوالفضل محبی، قائم مقام و دکتر حسین زرینی، معاون مدیریت توسعه و منابع پژوهشگاه، روزها و ماه‌های زیادی را برای تداوم این حرکت اختصاص دادند و در روزهای انتهایی، سفرها و نشست‌های متعدد و بدون وقفه‌ای را مدیریت می‌کردند.

جلسات مستمر سیاست‌گذاری و همکاری همه بخش‌های پژوهشی و اجرایی، چهره دیگری به پژوهشگاه داده بود تا با مشارکتی حداکثری، همایشی شایسته برگزار شود. همه ظرفیت‌ها در جبهه‌ای واحد برای این رزمایش قضایی صف‌آرایی کردند و نهایت این تلاش‌های شبانه‌روزی در پژوهشگاه قوه قضاییه و سایر بخش‌های همکار، برگزاری همایشی بزرگ در روز ۱۷ بهمن ۱۴۰۲ بود که دستاوردهای مطلوبی داشت. سه شنبه بهمن ماهی که برف، چهره شهر را سپیدپوش کرده بود، در سالن اجلاس سران کشورهای اسلامی همه صندلی‌ها پر بود از مخاطبان علاقمندی که سختی راه را هموار کرده بودند که این قطار به ایستگاه برسد.

و این قطار همچنان مسیر شناسایی و بهره‌ای از اندیشه‌های قضایی امامین انقلاب را برای نظام‌سازی قضایی و صیقل خوردن الگوی قضای اسلامی ادامه خواهد داد.

مهدی هادی؛ رئیس پژوهشگاه قوه قضاییه

أَلَمْ تَرَ كَيْفَ ضَرَبَ اللَّهُ مَثَلًا كَلِمَةً طَيِّبَةً كَشَجَرَةٍ طَيِّبَةٍ أَصْلُهَا ثَابِتٌ وَفَرْعُهَا فِي السَّمَاءِ (٢٤) تُؤْتِي أُكْلَهَا كُلَّ حِينٍ بِإِذْنِ رَبِّهَا وَيَضْرِبُ اللَّهُ الْأَمْثَالَ لِلنَّاسِ لَعَلَّهُمْ يَتَذَكَّرُونَ (٢٥) (سوره ابراهيم)

تحقیق و پژوهش و تولید علم موضوعاتی است که همواره در بیانات و رهنمودهای حکیمانه رهبر معظم انقلاب اسلامی مورد تأکید قرار گرفته و پیشرفت کشور و اقتدار ملی در گرو اهمیت دادن به نهضت علمی و توجه به حرکت شتابان تولید علم و عبور از مرزهای دانش دانسته شده است. توجه به چرخه تولید علم در کشور، نواندیشی و اجتهاد علمی متناسب با نیازها و در جهت رشد و پیشرفت کشور در برنامه‌ریزی‌ها و سیاست‌گذاری‌ها و انجام تحقیق و پژوهش برای نوسازی نظریه‌ها و انجام پژوهش‌های کاربردی برای اجرایی کردن نظریه‌ها باید در یک جهاد علمی در نهایت جدیت مورد اهتمام واقع و به بیان حکیمانه رهبری، تمامی تصمیمات و تدابیر و اقدامات، مستند و متکی به پیوست تحقیق و پژوهش انجام شود. براین اساس رشد و پیشرفت علمی به‌عنوان ضرورت حیاتی، فرایندی است که به حمایت از نخبگان با ایجاد فرصت پژوهش و فضای تنفس علمی نیازمند است و توجه به رشد کمی و کیفی پژوهشگاه‌ها و مراکز تحقیقاتی به‌منظور گسترش کمی و کیفی تحقیقات علمی به‌عنوان یکی از کارهای اصلی و اساسی برای حفظ هویت، موجودیت، استقلال و آینده کشور، حل مسائل کشور و پاسخگویی به نیازهای ملت است. رهنمودهای رهبر معظم انقلاب اسلامی در خصوص تحقق دستگاه عظیم قضای اسلامی که متضمن اندیشه‌های قضایی ایشان و متکی بر ابعاد اجتهادی، حکمی و تمدنی منظومه فکری معظم‌له است باید به‌عنوان نقشه راه حرکت دستگاه قضای اسلامی در افق تمدنی و در گام دوم مورد اهتمام و توجه قرار گیرد.

در گام دوم انقلاب اسلامی و تصویری که رهبر معظم انقلاب اسلامی از آن ارائه می‌کنند توجه به عدالت به‌عنوان یکی از سرفصل‌های مهم مورد توجه قرار گرفته است و این به‌معنای آن است که

استقرار و بسط و دفاع شجاعانه از عدالت در جامعه در گام دوم انقلاب نیازمند تحول بنیادین دستگاه قضا در پارادایم‌ها و نظام‌سازی و طراحی براساس نظریه بنیادین عدالت است. براین اساس شناسایی اندیشه‌های قضایی رهبر معظم انقلاب اسلامی (مدظله‌العالی) و نظام‌سازی قضایی براساس اندیشه معیار رهبری و طراحی الگوی تحول دستگاه قضا براساس ابعاد سه‌گانه اجتهادی، حکمی و تمدنی اندیشه ایشان، غایت حرکت علمی و پژوهش بنیانی است که برگزاری این همایش نقطه عزیمت آن خواهد بود. نقشه راه این همایش که در طراحی‌ها و برنامه‌ریزی‌ها مورد توجه قرار گرفته به ترتیب زیر است:

ابتدا کتاب اندیشه‌های قضایی رهبر معظم انقلاب اسلامی در ۱۴ محور موضوعی برگرفته از بیانات، رهنمودها، تدابیر، فرامین، احکام و سیاست‌های کلی ابلاغی به‌عنوان سند پژوهشی پشتیبان همایش تدوین شد که متضمن بیانات و رهنمودهای رهبری در دیدار با رئیس و دست‌اندرکاران دستگاه قضا در طی چهار دهه انقلاب اسلامی است.

در این رویداد عظیم ملی و فرادستگاهی علاوه بر مشارکت و همکاری ارکان دستگاه قضا همچون معاونت‌های حقوقی، قضایی، بین‌الملل و ستاد حقوق بشر، اجتماعی و پیشگیری از جرم، منابع انسانی، سازمان زندان‌ها و اقدامات تأمینی و تربیتی کل کشور، سازمان بازرسی کل کشور، دادستانی کل کشور، دیوان عالی کشور، دیوان عدالت اداری، دادگستری‌های کل سراسر کشور؛ سایر نهادها و دستگاه‌های اجرایی از جمله مؤسسه انقلاب اسلامی (دفتر حفظ و نشر آثار حضرت آیت‌الله‌العظمی خامنه‌ای) معاونت حقوقی ریاست جمهوری، معاونت زنان ریاست جمهوری، شورای شهر و شهرداری تهران، دبیرخانه مجمع تشخیص مصلحت نظام، دانشگاه جامع امام حسین (علیه‌السلام)، دانشگاه شیراز، دانشگاه اصفهان، دانشگاه مازندران، دانشگاه آزاد اسلامی واحد مشهد، پژوهشگاه علوم و معارف دفاع مقدس، پژوهشگاه علوم و معارف اسلامی، دانشگاه علوم قضایی و خدمات اداری همکاری و مشارکت داشته‌اند.

از حیث تنوع رویدادها می‌توان به برگزاری نشست‌های تخصصی با هدف درگیر کردن تمامی بدنه دستگاه قضا با اندیشه‌های بنیادین رهبری برای فراهم کردن بستر یک تحول فراگیر در سطح استان‌ها و نشست‌های تخصصی در دانشگاه‌ها، پژوهشگاه‌ها و مجامع علمی و تحقیقاتی در کل کشور همچنین برگزاری مدرسه پاییزه با ارائه اساتید تراز اول کشور در رابطه با مباحث اندیشه‌ای، نظام‌سازی و حکمرانی اشاره کرد.

همچنین برنامه‌ریزی گسترده برای برگزاری یازده نشست تخصصی با محورهای زیر انجام شد:

* قاضی در تراز قضای اسلامی (با مشارکت دانشگاه علوم قضایی)

* اهتمام به سیاست‌های کلی نظام و اسناد بالادستی (با مشارکت دبیرخانه مجمع تشخیص مصلحت نظام)

* نظام‌سازی اصلاح و تربیت مجرمان (با مشارکت سازمان زندان‌ها و اقدامات تأمینی و تربیتی کل کشور)

* نظام‌سازی سلامت اداری و مبارزه با فساد (با مشارکت سازمان بازرسی کل کشور)

* نظام‌سازی امنیت قضایی نهاد خانواده و زنان (با مشارکت معاونت زنان ریاست‌جمهوری)

* نظام‌سازی و طراحی دستگاه قضای اسلامی (با مشارکت مرکز مدیریت حوزه‌های علمیه)

* احیای حقوق عامه (با مشارکت دادستانی کل کشور)

* نظام‌سازی پیشگیری از وقوع جرم (با مشارکت معاونت اجتماعی و پیشگیری از وقوع جرم)

* نظام‌سازی حقوق بشر اسلامی و کنشگری فعال در عرصه بین‌المللی (با مشارکت معاونت بین‌الملل و ستاد حقوق بشر)

* اتقان آراء قضایی و ارتقای کیفیت علمی و عملی قضا (با مشارکت دیوان عالی کشور)

* نظام‌سازی امنیت اقتصادی (با مشارکت فعالان اقتصادی)

مجوز ISC، دریافت ۲۵۰ چکیده مقاله و انتشار مقالات برگزیده از دیگر مراحل این فرایند بود که می‌تواند زمینه را برای گسترش مطالعات در حوزه اندیشه‌های قضای رهبر انقلاب فراهم سازد.

برگزاری بیش از ۳۰ اجلاس در دادگستری‌ها کل کشور با مشارکت و هم‌افزایی دانشگاه‌های استان، حوزه‌های علمیه و حضور گسترده قضات، برگزاری بیش از ۲۰ نشست تخصصی در دانشگاه‌ها، پژوهشگاه‌ها و برخی از دستگاه‌های اجرایی، برگزاری ۵ کرسی نظریه‌پردازی و ترویج علمی با مشارکت مؤسسه انقلاب اسلامی، معاونت حقوقی ریاست‌جمهوری و دانشگاه‌های مازندران و همچنین برگزاری ۵ نشست تخصصی موضوعی که نتایج و دستاوردهای آن‌ها در همایش اصلی و در قالب منشور حکمرانی قضایی در اندیشه رهبری ارائه شد، از دیگر اقدامات علمی در مسیر برگزاری همایش بود.

بدین ترتیب، این همایش با هدف غایی «نظام‌سازی قضایی بر اساس منظومه اندیشه‌های قضایی رهبر انقلاب اسلامی» با اندیشه‌ورزی بر اساس اندیشه معیار آغاز شد و برای طراحی دستگاه قضایی اسلامی، عادلانه و علمی که بتواند عدالت، کارآمدی و امنیت را برای و به نفع مردم به ارمغان آورد، تلاش کرد.

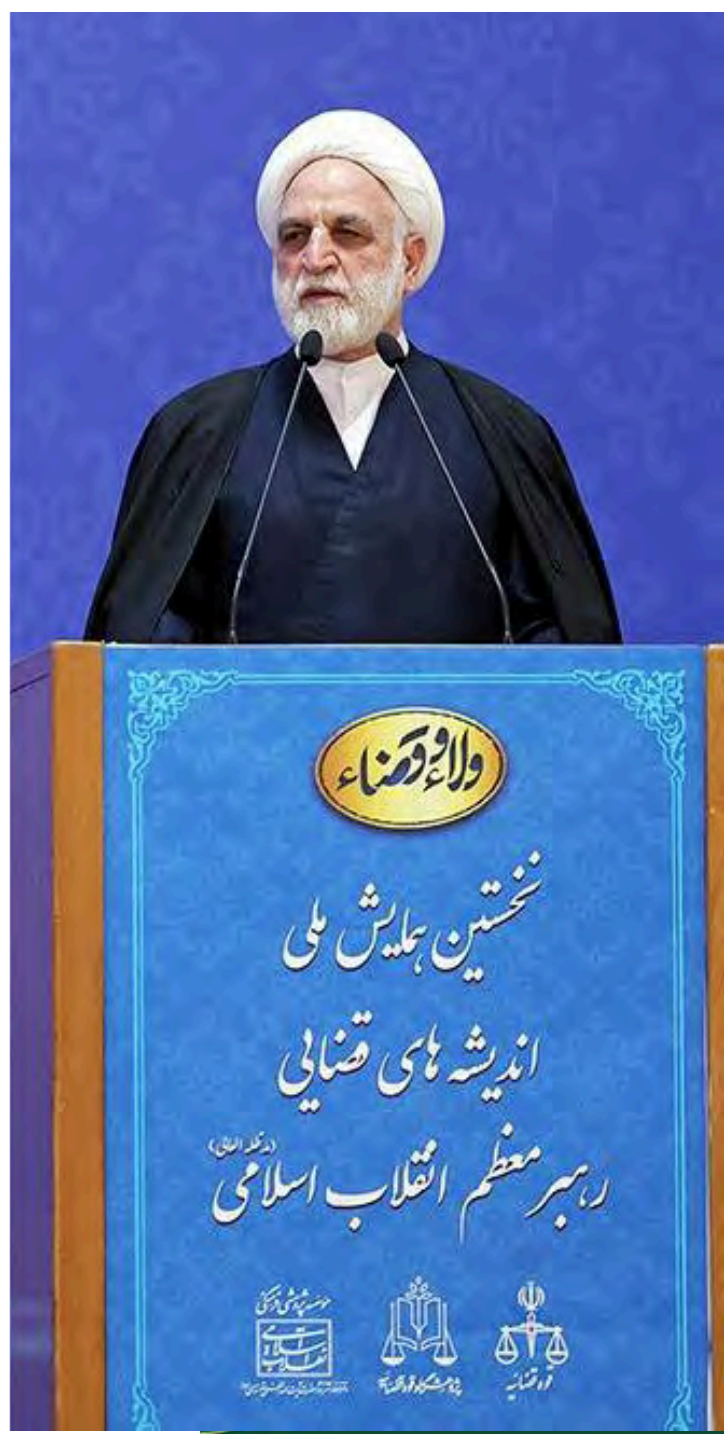
بر اساس رهنمودهای رهبر انقلاب اسلامی که دستگاه قضا را متمرکز بر محکمه‌داری نمی‌دانند، لازم است تمامی مأموریت‌های مصرح در قانون اساسی به ویژه بندهای پنج گانه اصل ۱۵۶ قانون اساسی مورد اهتمام باشد و این غایت از مسیر نظام‌سازی و طراحی نظامات مبتنی بر الگوهای علوی قضا و مبانی اجتهادی و حکمی قضای اسلامی میسر خواهد بود.

حجت الاسلام والمسلمین محسنی اژیه:

قدرت و صلابت ایران مرهون عمل به فرامین امامین انقلاب است

رهبر معظم انقلاب اسلامی در دیدار با رئیس و مدیران دستگاه قضا در ششم تیرماه ۱۴۰۲ با تصریح بر وظایف قانونی قوه قضاییه، تاکید کردند که این وظایف منحصر در محکمه داری نیست. منویات معظم له، اکنون بیش از گذشته چراغ راه تحول و تعالی دستگاه قضا شده است و حجت الاسلام والمسلمین محسنی اژیه با تمرکز بر این دیدگاه‌های مدبرانه، نقاط روشن‌تری را برای استقرار عدالت، هدف‌گذاری کرده است. این دغدغه‌ها در همایش اندیشه‌های قضایی رهبری با مرور ابعاد مختلفی از دیدگاه‌های معظم له نشان از عزم راسخ برای انجام مأموریت‌های کامل و جامع قوه قضاییه با تمسک بر دیدگاه‌های فقهی امامین انقلاب داشت.

رئیس دستگاه قضا، ۱۷ بهمن ۱۴۰۲ در نخستین همایش ملی اندیشه‌های قضایی رهبر معظم انقلاب اسلامی، بیان داشت: اگر امروز ایران اسلامی در برابر مستکبران و سلطه‌گران، با نهایت قدرت و صلابت ایستادگی می‌کند و اگر به تمام معنا مستقل

و قدرتمند و عزتمند است و اگر شیطان بزرگ آمریکا و اذنب او و رژیم منحوس صهیونیستی را خوار و ذلیل کرده است، همه مرهون قدم گذاشتن در صراط اسلام ناب و عمل به آموزه‌های دینی و فرامین امامین انقلاب است.

رئیس عدلیه اظهار کرد: مسیر سعادت دنیوی و اخروی، از اجرای تمام و کمال دستورات الهی و آموزه‌های دینی و عمل به فرمایشات امامین انقلاب می‌گذرد؛ بنابراین هر جا در طول این ۴۵ سال، نواقص و کاستی‌هایی در حکمرانی ما وجود داشته به سبب غفلت از اجرای کامل فرامین امامین انقلاب بوده است؛ فرامینی که مَنبعث از آموزه‌های متعالی اسلام عزیز می‌باشد.

قوه قضاییه در سلامت نظام نقش بی‌بدیل و تعیین‌کننده دارد

قاضی‌القضات با تبیین وظایف و مسئولیت‌های قانونی قوه قضاییه در ذیل نظام مقدس جمهوری اسلامی، گفت: تحقق عدالت در همه عرصه‌ها و ساحت‌ها از اهداف کلان نظام جمهوری اسلامی ایران است و قوه قضاییه ضامن تحقق عدالت و جلوگیری از کجروی‌ها و اعوجاجات و تعدی‌ها و ظلم‌هاست؛ قوه قضاییه مسئول است تا

اجازه نده ظلمی از جانب کارگزار و یا دستگاه حکومتی علیه یکایک شهروندان اعمال شود؛ قوه قضاییه مسئول است تا بر حُسن اجرای قوانین نظارت کند؛ قوه قضاییه در حفظ و ارتقای سلامت نظام، نقش‌آفرین است. حجت‌الاسلام والمسلمین محسنی اژیه افزود: نباید وظایف و مسئولیت‌های قوه قضاییه را منحصر به محکمه‌داری کرد؛ صدور احکام

رئیس دستگاه قضا: برای تحقق و توسعه عدالت که از مسئولیت‌های اصلی و اساسی قوه قضاییه است، الزاماتی وجود دارد؛ از جمله «قانون متضمن عدالت»، «ساختاری که در قالب آن بتوان عدالت را تحقق بخشید»، «اعتبار و بودجه کافی» و مهمتر از همه «عامل انسانی که عادل و آشنا به زمان و با تدبیر» باشد

و مسئولیت‌های حاکم مسلمین است و امر تخصصی محض می‌باشد؛ واجد خصایص و الزاماتی است که برای جامه عمل پوشاندن به آنها، واجب است به نظریات و دیدگاه‌های فقهی و حقوقی امامین انقلاب بعنوان شخصیت‌های دینی برجسته و مبرز معاصر، تمسک جوئیم و به این دیدگاه‌ها و نظریات توجه و عنایت ویژه و خاص داشته باشیم.

رئیس دستگاه قضا تاکید کرد: با تمسک به نظریات و دیدگاه‌های فقهی امامین انقلاب که از اعظم عصر حاضر هستند، می‌توانیم خود و دستگاه خود را ایمن کنیم که مبدا خدای ناکرده، با گذشت زمان، نسبت به

در دادگاه‌ها و محاکم تنها بخشی از تکالیف قانونی عدلیه است و بخش‌های قابل توجهی از وظایف و تکالیف دستگاه قضا در امور دیگری معطوف و متمرکز است؛ اموری نظیر «نظارت بر حسن اجرای قوانین»، «رسیدگی به شکایات، دادخواهی‌ها و اعتراضات مردم نسبت به مأموران یا واحدهای حکومتی»، «پیشگیری از وقوع جرم»، «اصلاح و بازاجتماعی کردن مجرمین» و غیره.

تمسک به دیدگاه‌های فقهی امامین انقلاب در امر قضا

رئیس قوه قضاییه گفت: امر قضا که از شؤون

«
رئیس دستگاه قضا: در گام دوم انقلاب، باید ارزیابی جامعی از کمبودها و نقصان‌ها در عرصه قضا داشته باشیم و با تمسک به نظریات فقهی و حقوقی امامین انقلاب این خلاءها و کمبودها را مرتفع سازیم
 »

متضمن عدالت»، «ساختاری که در قالب آن بتوان عدالت را تحقق بخشید»، «اعتبار و بودجه کافی» و مهم‌تر از همه «عامل انسانی که عادل و آشنا به زمان و با تدبیر» باشد. رئیس عدلیه ادامه داد: باید در راستای فراهم آوردن الزامات فوق‌الذکر، نهایت تلاش و مساعی را مصروف داریم تا شاهد تحقق و بسط عدالت باشیم؛ نمی‌توانیم بدون آنکه اولیات یک زندگی متعارف را برای قاضی فراهم کنیم، از او انتظار داشته باشیم که احکام متقن و مستدل و مستحکم و سریع و همه‌جانبه صادر کند.

پیاده‌سازی کامل احکام مسلم فقهی و احکام اولیه و ثانویه مندرج در دین، سست نشویم و در این عرصه سایش‌هایی پیدا نکنیم و به سمت و سوهای دیگری نرویم.

رئیس عدلیه بیان داشت: پس از عهده‌دار شدن مسئولیت خطیر ریاست قوه قضاییه، به زیرمجموعه خود تاکید کردم که باید در گام دوم انقلاب، ارزیابی جامعی از کمبودها و نقصان‌ها در عرصه قضا داشته باشیم و با تمسک به نظریات فقهی و حقوقی امامین انقلاب این خلاءها و کمبودها را مرتفع سازیم.

رئیس دستگاه قضا گفت: اگر بخواهیم به صورت تمام و کمال به وظایف و مسئولیت‌های قانونی قوه قضاییه جامه عمل بپوشانیم باید علاوه بر دانش و بینش قضایی و حقوقی، خود را به شناخت جامعه، شناخت زمان، شناخت دوست و شناخت دشمن، مجهز کنیم و در این مسیر، تمسک به دیدگاه‌ها و نظریات امامین انقلاب در حوزه‌های مختلف از جمله حوزه‌های مرتبط با حکمرانی، راهگشا است. حجت‌الاسلام والمسلمین محسنی اژیه گفت: برای تحقق و توسعه عدالت که از مسئولیت‌های اصلی و اساسی قوه قضاییه است، الزاماتی وجود دارد؛ از جمله «قانون

دکتر محمد باقر قالیباف؛ رئیس مجلس شورای اسلامی:

تفاوت بین بایدها و واقعیت‌های موجود، ناشی از دور شدن از ریشه‌های انقلاب و اندیشه‌های امام است

محمد باقر قالیباف، رئیس مجلس شورای اسلامی در همایش ملی اندیشه‌های قضایی رهبری اظهار کرد: ما مسئولین و نخبگان جامعه باید به این نکته توجه کنیم که بین بایدها با واقعیت‌های موجود به ویژه در مسائل فرهنگی و اقتصادی تفاوت وجود دارد و باید به آن توجه کنیم. این موارد هم ناشی از دور شدن از ریشه‌های انقلاب و اندیشه‌های امام است.

قالیباف با بیان اینکه قوه قضاییه نقش بسیار برجسته و کلیدی دارد که باید به آن توجه کرد، گفت: در اصل اول و دوم قانون اساسی می‌بینیم که اساسا بار حساس، دقیق و مهمی برای حکومت اسلامی

بر عهده قوه قضاییه است. فلسفه اسلام عدل و عدالت است. قوه قضاییه نقش جدی و اساسی در امنیت ملی دارد به ویژه امروز که در جنگ شناختی و اقتصادی هستیم.

وی بیان کرد: اگر حرف از عدالت در جامعه می‌زنیم حتماً نقش قوه قضاییه کم‌نظیر است، اما دو قوه دیگر نیز نقش و وظیفه دارند. در برنامه هفتم سعی کردیم موضوعاتی که قوه قضاییه به آن‌ها نیاز دارد، ببینیم و ارتباط تنگاتنگی با رئیس قوه قضاییه داریم. یکی از این موارد مهم و اساسی بحث مربوط به کمبودهای اعتباری و میزانی از بودجه عمومی کشور است که باید به این قوه تعلق بگیرد.

وی گفت: اعتماد عمومی بزرگترین سرمایه اجتماعی هر جامعه‌ای است و اگر این اعتماد نباشد مشارکت معنادار مردم در بخش‌های مختلف را شاهد نخواهیم بود.

قوه قضاییه نقش اساسی در پیاده سازی آزادی‌های مشروع دارد

رئیس مجلس با بیان اینکه قوه قضاییه نقش جدی و اساسی در پیاده‌سازی آزادی‌های مشروع در جامعه دارد ادامه داد: شرط اجرای آزادی مشروع مهار و برخورد با آزادی‌های نامشروع است و هر میزان با آزادی‌های نامشروع برخورد شود، آزادی‌های مشروع جامعه تقویت می‌شود و جامعه به سمت

سرزندگی و پیشرفت پیش خواهد رفت. قالیباف گفت: فلسفه اسلام عدالت است و نقش قوه قضاییه در تحقق این آرمان کلیدی است و اگر عدالت محقق نشود، بقیه احکام الهی نیز معطل خواهند شد.

وی بیان کرد: ما سعی کردیم در جریان بررسی لایحه برنامه هفتم توسعه موضوعاتی را که قوه قضاییه به آن احتیاج دارد، مورد توجه قرار داده و تصویب کنیم. بخش قابل توجهی از این مواد از سوی شورای نگهبان تأیید شده است و برخی هم ایراداتی داشت که مجدداً در صحن مجلس اصلاح و برای تأیید نهایی به شورای نگهبان ارسال شد.

رئیس مجلس اظهار کرد: یک مورد از مصوبات مجلس برای حل مشکلات قوه قضاییه مربوط به کمبودهای اعتباری و سهم و میزانی بود که باید از بودجه عمومی کشور به قوه قضاییه اختصاص یابد.

قالیباف گفت: اساساً پایه مالی و بودجه‌ای قوه قضاییه از ابتدا ضعیف بسته شده بود، لذا مجلس در جریان بررسی برنامه هفتم تصویب کرد تا علاوه بر رشد سالیانه، ۳۰ درصد به بودجه قوه قضاییه اضافه شود که در مجلس تصویب و از سوی شورای نگهبان و هیئت عالی نظارت مجمع تشخیص مصلحت نظام نیز تأیید شد که از سال ۱۴۰۳ اجرایی خواهد شد. امیدوارم این توجه اساسی بتواند مشکلات قوه قضاییه را حل کند.

رئیس دیوان عالی کشور:

اجرای عدالت اختصاص به قوه قضاییه ندارد

رئیس دیوان عالی کشور در اختتامیه همایش ملی اندیشه‌های قضایی رهبر انقلاب اسلامی بیان کرد: همزمانی این همایش با دهه فجر که آغاز انقلاب و نظام مقدس جمهوری اسلامی شده است را به فال نیک می‌گیریم. به وجود آمدن نظام اسلامی و تلاش امام راحل برای تحقق این نظام، هدف اصلی‌اش، همان هدف پیامبران خصوصاً رسول اکرم (ص) یعنی اجرای عدالت و زمینه اجرای آن توسط مردم بوده است.

وی افزود: نظام باید بستر اجرای عدالت در جامعه توسط مردم را فراهم کند تا اهداف ارزشمند نظام مقدس جمهوری اسلامی اجرایی شود.

حجت الاسلام والمسلمین منتظری گفت: همه دست اندرکاران نظام در هر حوزه و بخشی موظف هستند کار خود را در چارچوب عدالت انجام دهند. ارتباط اجرای عدالت با قوه قضاییه دارای مفهوم خاصی است و قبل از هرچیز باید نظام قضایی در تراز جمهوری اسلامی داشته باشیم که در طول این ۴۴

**تخصصی کردن شعب یکی
از ضروری‌ترین اقدامات در
دستگاه قضایی است**

“
رئیس دیوان عالی کشور:
همه دست اندرکاران
نظام در هر حوزه و
بخشی موظف هستند
کار خود را در چارچوب
عدالت انجام دهند
”

کاستی و ضعف‌هایی را در دستگاه قضایی
شاهدیم. اطلاع دادرسی یکی از مشکلات در
جلب رضایت مردم است و دستگاه قضایی از
این موضوع رنج می‌برد.

رئیس دیوان عالی کشور با طرح این سوال
که چرا نباید تلاش کنیم تا حد مقدور از
موضوعات مختلف، جرم‌زدایی کرده و عناوین
مجرمانه را کاهش دهیم، گفت: وجود این
مقدار پرونده در دستگاه قضایی جای تامل
دارد و پژوهشگاه قوه قضاییه و دانشگاه علوم

سال گذشته از عمر نظام قدم‌های ارزشمندی
برداشته شده است.

وی گفت: در آغاز پیروزی انقلاب اسلامی
وقتی انتصابات امام راحل را می‌بینیم، شاهد
هستیم فردی را در راس نظام قضایی منصوب
کردند که از نقاط مختلف شاخص‌ترین
نیروهای امام راحل یعنی آیت‌الله بهشتی بود
و شهید قدوسی به عنوان دادستان و آیت‌الله
گیلانی رئیس دادگاه انقلاب و اعضای شورای
عالی قضایی از چهره‌های شاخص علمی و
توانمند بودند.

رئیس دیوان عالی کشور گفت: بعد از تمرکز
قوه قضاییه استقرار دستگاه‌های مختلف
نظام، از سال ۸۱ رهبر انقلاب به تعیین
سیاست‌های کلی برای بخش‌های مختلف
اقدام کردند. برای قوه قضاییه سیاست‌های
کلی قوه در ۱۷ بند در دوران ریاست آیت‌الله
شاهرودی تدوین شد.

وی با بیان اینکه با وضعیت مطلوب در
دستگاه قضایی فاصله داریم، افزود: باید از
خبرگان، نخبگان، دانشگاهیان، حوزویان و
همه دلسوزان برای ارتقای سطح دستگاه
قضایی کمک گرفت.

حجت‌الاسلام والمسلمین منتظری گفت: با
همه زحماتی که همکاران انجام می‌دهند،

قضایی باید روی این موضوع کار کنند. وی گفت: باید توجه داشته باشیم که وظیفه دیوان عالی، نظارت بر اجرای صحیح قانون در محاکم است و این امر بسیار مهم است. حجت‌الاسلام والمسلمین منتظری گفت: طبق فرمایشات رهبر انقلاب، اتقان آرا باید مورد توجه قرار گیرد.

رئیس دیوان عالی کشور بیان کرد: امروز آنچنان موضوعات متنوعی داریم که به هر کدام از قضات، موضوعات مختلفی ارجاع داده می‌شود لذا یکی از ضروری‌ترین کارها در قوه قضاییه، تخصصی کردن شعب است. وی گفت: ۲۴۶ مقاله در این همایش تدوین شده که بسیار ارزشمند است. امیدوارم این مقالات را عملیاتی کنیم به نحوی که در آینده شاهد قدم‌های موثری در تحقق مطالبات رهبر انقلاب از دستگاه قضا باشیم.

حجت‌الاسلام والمسلمین منتظری گفت: در بخش‌های مختلف دستگاه قضایی اقدامات فراوانی انجام می‌شود که قابل تقدیر است، اما اصطلاحاً باید به نیمه خالی لیوان هم توجه داشته و تلاش کنیم نقصان‌ها و کمبودها جبران شود.

رئیس پژوهشگاه قوه قضاییه:

براساس اندیشه های رهبری به نظریه «توازن تکالیف» رسیدیم

حجت الاسلام والمسلمین دکتر مهدی هادی، رئیس پژوهشگاه قوه قضاییه در همایش اندیشه های قضایی رهبر معظم انقلاب اسلامی اظهار کرد: ضرورت اصلی برگزاری همایش ملی اندیشه های قضایی رهبر معظم انقلاب اسلامی، پیوند وثیق میان «ولایت» و «قضاوت» در آموزه های دینی ماست.

دبیر علمی همایش با اشاره به تاکیدات دو سال پیش رئیس دستگاه قضا در خصوص جمع‌آوری بیانات و توصیه‌های قضایی امام راحل و رهبر معظم انقلاب گفت: با تشکیل گروهی در پژوهشگاه قوه قضاییه، تمامی بیانات، رهنمودها، فرامین و مکتوبات معظم له در خصوص موضوعات قضایی گردآوری و در قالب کتاب منتشر شد. بعد از آن نیز «منشور حکمرانی قضایی» تنظیم و تدوین گردید؛ همچنین ۱۰ جلسه تخصصی نخبگانی در خصوص این موضوع برگزار شد. وی با اشاره به دریافت ۲۴۶ چکیده مقاله و ۱۵۰ مقاله توسط دبیرخانه همایش ملی اندیشه‌های قضایی رهبر معظم انقلاب اسلامی گفت: دریافت دیدگاه‌های بیش از ۱۰۰ نفر از اعضای هیئت علمی، اساتید و صاحب‌نظران، برگزاری کرسی‌های نظریه پردازی و ترویج علمی، برگزاری ۳۱ اجلاس استانی با حضور جامعه حوزوی و دانشگاهی و ۲۰ مرکز علمی، پژوهشی و در مجموع انجام بیش از ۵ هزار نفر ساعت تلاش و پژوهش از دیگر اقدامات برای برگزاری این همایش بوده است.

حجت‌الاسلام والمسلمین هادی با اشاره به اهداف برگزاری این همایش گفت: «گفتمان‌سازی اندیشه‌های قضایی رهبر معظم انقلاب»، «نظام‌سازی قضایی بر اساس اندیشه‌های قضایی رهبر معظم انقلاب»، «بازطراحی تحول و تعالی دستگاه قضایی بر اساس نظریه بنیادین مبتنی بر ابعاد اجتهادی، حکمی و تمدنی رهبر معظم انقلاب» و همچنین «بسترسازی برای طراحی قوه قضاییه صدرصد اسلامی، عادلانه و علمی»، از جمله اهداف برگزاری همایش ملی اندیشه‌های قضایی رهبر معظم انقلاب اسلامی است.

وی همچنین گفت: در جریان همایش ملی اندیشه‌های قضایی رهبر معظم انقلاب اسلامی، سه نشست علمی با عناوین «نظام‌سازی قضایی مبتنی بر اندیشه‌های رهبر معظم انقلاب اسلامی»، «اندیشه‌ورزی و نحوه رسیدن به اندیشه نظریه‌ساز» و «بایسته‌های تحقق اندیشه‌های رهبر معظم انقلاب اسلامی» برگزار شد. نشست اول مبتنی بر اندیشه‌های قضایی معظم له و طرح کلی خود ایشان در سال ۸۲ برای قوه قضاییه

“

دکتر هادی: استخراج نظریه از اندیشه‌های رهبری یکی از برنامه‌های مهم پژوهشگاه بعد از برگزاری همایش است و اجمالا به یکی دو نظریه رسیده ایم به عنوان مثال ایشان تاکید دارند وظایف قوه قضاییه مصرح در اصل ۱۵۶ قانون اساسی متوازن اجرا شود که ما به "نظریه موازنه یا توازن تکالیف" رسیدیم که این تکلیف به چه کیفیت با هم متعادل می شود.

”

بود که اسلامی بودن، عادلانه بودن و علمی بودن در آن محوریت داشت. محور پنل دیگر ارائه مقالات برتر بود و در پنل آخر، بایسته های تحقق اندیشه‌های رهبر معظم انقلاب و راهکارهای اجرایی آن در دستگاه قضا مورد بحث قرار گرفت. دکتر هادی استخراج نظریه از اندیشه‌های رهبری را یکی از برنامه های مهم پژوهشگاه بعد از برگزاری همایش عنوان کرد و گفت: اجمالا به یکی دو نظریه رسیده ایم به عنوان مثال ایشان تاکید دارند وظایف قوه قضاییه مصرح در اصل ۱۵۶ قانون اساسی متوازن اجرا شود که ما به "نظریه موازنه یا توازن تکالیف" رسیدیم که این تکلیف به چه کیفیت با هم متعادل می شود. وی تدوین دستاوردهای همایش و ارائه آن برای سند تحول را از دیگر برنامه های کوتاه مدت پژوهشگاه بعد از همایش دانست و اظهار امیدواری کرد در گام بعدی مقدمات برگزاری همایش در سطح بین المللی فراهم گردد.

اجلاس‌های استانی به روایت تصویر

سلامت اداری و مبارزه با فساد در
منظومه فکری رهبر انقلاب؛ سازمان
بازرسی، خراسان رضوی،
هفتم دی ماه ۱۴۰۲

نشست تخصصی
همایش اندیشه های قضایی رهبری در
کمیسیون حقوقی و قضایی دبیرخانه
مجمع تشخیص مصلحت نظام،
اول بهمن ۱۴۰۲

کنشگری فعال دستگاه قضایی برای تحقق
حقوق عامه با شیوه های نو و ابتکاری،
نشست تخصصی ستاد حقوق بشر،
دهم بهمن ۱۴۰۲

نقش نهاد وکالت در مردمی سازی قوه
قضائیه در پرتو اندیشه های قضایی
رهبر معظم انقلاب؛
یازدهم بهمن ۱۴۰۲

تبيين رویکردهای همایش در هفتاد و
سومین جلسه شورای تحول و تعالی
سازمان ثبت،
۳۰ آبان ۱۴۰۲

بازنگری در اختیارات قاضی در اجرای
مجازات حبس؛ دستاورد مورد انتظار
همایش اندیشه‌های قضایی رهبری،
نشست سازمان زندان‌ها،
۱۹ دی ۱۴۰۲

بررسی جوانب حقوق عامه در نشست
مشترک پژوهشگاه و شورای شهر
تهران، دی ماه ۱۴۰۲

اجلاسیه همایش اندیشه‌های قضایی
رهبری در سازمان زندان‌ها،
دوم بهمن ۱۴۰۲

اجلاسیه همایش اندیشه های قضایی
رهبر معظم انقلاب در سنجند؛
۲۷ دی ۱۴۰۲

موت کورت ملی پیگیری تحریم های یک
جانبه دارویی، دانشگاه علامه طباطبائی،
اسفند ۱۴۰۲

اجلاسیه استانی همایش اندیشه های
قضایی رهبری؛ استان فارس، ۱۱ دی
۱۴۰۲

اجلاسیه استانی همایش اندیشه
های قضایی رهبر معظم انقلاب در
مازندران، ۴ بهمن ۱۴۰۲

نشست تخصصی ماهیت قضایی، لوايح
قضایی و قانون گرایی؛ استان قم
بهمن ۱۴۰۲

معاون منابع انسانی و امور فرهنگی
قوه قضاییه در اجلاسیه استان قزوین؛
هشتم دی ماه ۱۴۰۲

تحول، تعالی و شکل‌گیری الگوی
قضای اسلامی در اجلاسیه شیراز، ۱۱
دی ۱۴۰۲

اهمیت فتوای معتبر در موارد رجوع
قاضی؛ اجلاسیه مشهد

حقوق عامه و ارتقای امنیت در همایش
استان البرز؛
۳۰ آذر ۱۴۰۲

اجلاسیه امنیت اجتماعی در اندیشه
های قضایی رهبر انقلاب اسلامی؛
چهارم دی ماه ۱۴۰۲، پژوهشگاه علوم
و معارف دفاع مقدس

تدابیر قضایی و نواندیشی ها؛ نشست
تخصصی همایش اندیشه های قضایی
رهبری در موسسه پژوهشی فرهنگی
انقلاب اسلامی، نهم بهمن ۱۴۰۲

نشست تخصصی نقش قوه قضاییه در
ارتقاء نظارت اجتماعی جرایم مشهود،
پژوهشگاه علوم و معارف دفاع مقدس،
۲۷ آذر ۱۴۰۲

بررسی «حمایت قوه قضاییه از امنیت
سرمایه گذاری» در جلسه دبیرخانه
هماهنگی تشکل های کارفرمایی کشور در
اتاق تعاون ایران، نهم بهمن ۱۴۰۲

نشست تخصصی بایسته‌های اندیشه
های رهبری در احیای حقوق عامه؛
دوم دی ۱۴۰۲، دانشگاه آزاد تبریز

برگزاری اجلاسیه اندیشه‌های قضایی
مقام معظم رهبری در دانشگاه جامع
امام حسین(ع)؛
هفتم بهمن ۱۴۰۲

بررسی ابعاد فاجعه انسانی غزه از منظر
حقوق بین‌الملل؛
هفتم آبان ۱۴۰۲

نشست تخصصی تامین امنیت قضایی
زنان و نهاد خانواده در اندیشه‌های
قضایی رهبر معظم انقلاب اسلامی؛
چهارم بهمن ۱۴۰۲

جلسات هماهنگی روزهای قبل از همایش
در پژوهشگاه

نشست های مستمر گروه های اجرایی
برای برگزاری همایش؛
بهمن ۱۴۰۲

نشست همکاران برای آمادگی در
رزمایش قضایی همایش، بهمن ۱۴۰۲،
پژوهشگاه قوه قضاییه

کرسی ترویجی اصول پیشگیری
قضایی در اندیشه رهبر انقلاب؛
موسسه پژوهشی فرهنگی انقلاب
اسلامی، هفتم آذر ۱۴۰۲

کرسی ترویجی
"ریشه های بنگاهداری بانک ها"
مازندران ۱۴ آذر ۱۴۰۲

تعداد مقالات رسیده

۲۴۶

نشست های تخصصی

۱۵

مدرسه پائیزه

۱

پنل های تخصصی همایش

۳

اعضای هیئت علمی

۱۲

اعضای کمیته علمی همایش

۱۰۷

۳۱

اجلاس‌ها

۲۰

نهادهای علمی همکار

۱۵۰۰

مهمانان

۵۰۰۰

میزان کار (نفر/ساعت)

۶۰

اعضای کمیته اجرایی

۶۴

تعداد خبرنگار

نشست تخصصی نظام‌سازی قضایی مبتنی بر اندیشه‌های رهبر معظم انقلاب اسلامی

هدف قوه قضاییه همان اهداف نظام جمهوری اسلامی است

نشست تخصصی نظام‌سازی قضایی مبتنی بر اندیشه‌های رهبر انقلاب در حاشیه نخستین همایش ملی اندیشه‌های قضایی رهبر انقلاب برگزار شد.

اسحاقی معاون پژوهش، آموزش موسسه تنظیم و نشر آثار مقام معظم رهبری در نشست نخست با موضوع نظام‌سازی قضایی مبتنی بر اندیشه‌های رهبر انقلاب در مورد جایگاه و نقش قوه قضاییه در هندسه نظام اسلامی گفت: شخصیت رهبر انقلاب به مثابه یک اسلام‌شناس، به عنوان رهبری دینی و اخلاقی مورد توجه است چرا که ایشان چالش‌ها و ضرورت‌های امور را نیز می‌دانند. وی ادامه داد: در مواجهه با بیانات رهبر انقلاب باید سه مرحله پژوهش و شناخت، ترویج، تبیین و گفتمان‌سازی و در نهایت اجرا را در نظر گرفت که باید برای آن برنامه عملیاتی و

قانون داشته باشیم.

اسحاقی در مورد جایگاه قوه قضاییه در منظومه فکری رهبر انقلاب، گفت: آنچه ایشان انتظار دارند قوه قضاییه‌ای پویا، فعال و کنش‌گر است که پیش از به وجود آمدن مسئله‌ای در صحنه حضور داشته باشد. وظایف فرابخشی که ناظر به قوای دیگر است را هم در نظر داشته و نسبت به دستگاه‌های دیگر نقش حمایتی و نظارتی داشته باشد.

وی گفت: اهداف و اغراضی که برای شریعت تعیین شده است همان اهدافی است که برای قوه قضاییه تعریف شده است که این یعنی قوه قضاییه در جایگاه بالایی است.

اسحاقی افزود: وظیفه قوه قضاییه در بند اول اصل سوم قانون اساسی دیده شده است، اولین جایی که می‌توانیم مختصات قوه قضاییه را

می‌رسد، مباحثی را مطرح کرد. وی افزود: برگزاری نشست‌ها، همایش‌ها و ارائه مقالات در آنها به شرطی ارزشمند است که در عمل نیز به مرحله اجرا برسند. این مدرس حوزه بیان کرد: از پژوهشگاه قوه قضاییه که از برگزار کنندگان این همایش است، انتظار داریم طبق روال گذشته کار را تا حصول نتیجه دنبال کنند و از نظرات و مقالات ارائه شده استفاده کنند. آیت الله علیدوست عنوان کرد: به هر حال قصور و مشکلاتی در هر حوزه‌ای وجود دارد که با تعامل و هم‌افزایی می‌توان به نتایج و تصمیمات خوبی دست یافت. دکتر شهید شاطری پور نیز حرکت دستگاه قضا به سمت تحول و تعالی را مستلزم مراجعه به یک اندیشه معیار به عنوان مبدا دانست و گفت: بر این اساس، منظومه اندیشه‌های قضایی رهبر معظم انقلاب اسلامی که برآمده از اندیشه اجتهادی، حکمی و تمدنی معظم له است، به عنوان منشور حرکت در این همایش مورد توجه قرار گرفته است. وی که دبیر اجرایی همایش و رئیس کمیته علمی و تولیدمحتوای همایش نیز هست، افزود:

در هندسه نظام پیدا کنیم اهداف عالی قوه قضاییه است که مشاهده می‌کنیم اهداف نظام مساوی با اهداف قوه قضاییه است.

وی در ادامه با بیان اینکه صیانت از امر قضا همان صیانت از نظام اسلامی است، گفت: قوه قضاییه مظهر عدالت نظام اسلامی است و در بحث حکمرانی و تحول آن نقش اساسی دارد و تضمین کننده پیشرفت مادی و معنوی جامعه و رکن اساسی نظام اسلامی است.

وی در ادامه در مورد شایسته‌ها و بایسته‌های ایفای نقش قوه قضاییه در هندسه نظام اسلامی نیز گفت: مردمی سازی قوه قضاییه و حل مسائل کشور، به دست مردم است که رهبر انقلاب نیز بدان اشاره کردند و از موضوعات مهم در این حوزه است.

اسحاقی با بیان اینکه قوای دیگر نیز باید الزامات خود را در تعامل با قوه قضاییه در نظر بگیرند، گفت: اقتدار در عین جلب اعتماد عمومی و افزایش سرمایه اجتماعی موضوعاتی است که باید نسبت به آن در قوه قضاییه اهتمام داشت و اقدامات همواره پیوست فرهنگی و اجتماعی داشته باشد.

اسحاقی به تامین حقوق عامه از سوی قوه قضاییه تاکید کرد و گفت: حق بر امنیت روانی را رهبر انقلاب از وظایف قوه قضاییه می‌داند که از مصادیق حقوق عامه است.

در ادامه آیت الله علیدوست مدرس حوزه گفت: در این نشست باید درباره ظرفیت حوزه برای پر کردن خلایه‌هایی که در قوه قضاییه به نظر

عدالت‌ورزی و استقرار و بسط عدالت به نفع مردم تسریع کرد.

محمود حکمت‌نیا، عضو پژوهشگاه فرهنگ و اندیشه اسلامی در ادامه این نشست گفت: با روش شناسی نظام قضایی تلاش کردم بحث‌های نظری در این حوزه که کمتر مورد توجه قرار می‌گیرد را طرح کنم چرا که در این زمینه نیاز به بحث‌های فلسفی و فرهنگی تمدنی داریم.

وی ادامه داد: در بحث‌های فلسفی باید از نظریه استفاده کنیم و برای بحث‌های تمدنی از تمدن خود و ساختار نظام حقوقی می‌توان استفاده کنیم.

حکمت‌نیا افزود: برای اینکه بحث‌های نظری و تمدنی را از هم جدا کنیم ابتدا باید زمانی که از حقوق صحبت می‌کنیم منظورمان را برای تفاوت در حق‌ها مشخص کنیم و مثلاً بگوییم نسبت قوه قضاییه با حق‌ها چه خواهد بود که این امر در چارچوب عدالت صورت می‌گیرد و در اینجا باید وارد مقوله عدالت شد.

وی گفت: در این بحث، محتوا را از نظریه‌های رهبر انقلاب استخراج و با روش شناسی مطرح کردم، وقتی شما می‌خواهید نسبت عدالت را با موضوعات مشخص کنید و بعد اندیشه‌های رهبری را، جداگانه بحث کنید.

وی در این نشست گفت: ادعای من این است که در تحول تاریخی و علمی در قوه قضاییه، تغییر از شخص به فرایند داشته‌ایم که محاسبه اقتضائات آن، فرایند نظام قضایی را شکل می‌دهد.

حکمت‌نیا: در تحول تاریخی و علمی در قوه قضاییه، تغییر از شخص به فرایند داشته‌ایم که محاسبه اقتضائات آن، فرایند نظام قضایی را شکل می‌دهد

نظام سازی و طراحی دستگاه عظیم قضای اسلامی بر اساس اندیشه معیار می‌تواند نقشه راه دستگاه قضا در مسیر تحول و تعالی برای رسیدن به دستگاه قضای تراز تمدن نوین اسلامی باشد. دکتر شاطری پور افزود: همایش اندیشه‌های قضایی رهبر معظم انقلاب اسلامی سر آغاز حرکتی است که براساس آن می‌توان با بهره‌مندی از ظرفیت‌های تحول‌آفرین در این اندیشه‌ها، ارکان، مولفه‌ها و شاخص‌های حکمرانی قضایی متعالی را شناسایی و طراحی کرد.

وی گفت: با تکیه بر اندیشه‌های متعالی معظم له و ادراک درست و مبنایی از نظام مسائل که پاسخ‌های مناسبی بر اساس اندیشه ورزی برای برون رفت از بن‌بست‌های موجود دارد، می‌توان در فرآیندها و سازوکارهای

نشست تخصصی اندیشه‌ورزی مبتنی بر اندیشه‌های رهبر معظم انقلاب اسلامی

قوه قضاییه با اقداماتی از جمله کاهش اطاله دادرسی و اتقان آرای قضایی سبب افزایش امنیت روانی در جامعه می‌شود

نشست تخصصی با موضوع اندیشه‌ورزی مبتنی بر اندیشه‌های رهبر انقلاب در ادامه نخستین همایش ملی اندیشه‌های قضایی رهبر انقلاب برگزار شد.

در ابتدا دکتر حمید نادری با ارائه مقاله‌ای با موضوع تحلیل جامعه شناختی قوه قضاییه مردم مدار از نظرگاه مقام معظم رهبری گفت:

در هر جامعه‌ای، شکل یابی ساختار اجتماعی جامعه متأثر از حوزه‌های مختلفی است که یکی از حوزه‌های مهم، حقوق و امور قضایی است که ارتباط گسترده‌ای با مردم دارد.

وی ادامه داد: حضور متقابل مردم در قوه قضاییه و رابطه این قوه با مراجعین نشان از رابطه‌ای دو سویه دارد؛ در یک سو نظام

قوه قضاییه مردم مدار با اتخاذ نگاه افقی، انرژی‌های اجتماعی را جذب کنند.

در ادامه دکتر صادق صادقی با ارائه مقاله‌ای با عنوان لوایح پیشگیرانه علمی در پرتو اندیشه‌های مقام معظم رهبری گفت: یکی از وظایف قوه قضاییه در اصل ۱۵۶ قانون اساسی اقدام مناسب برای پیشگیری از وقوع جرم و اصلاح مجرمین است که در پرتو سیاست‌های کلی قضایی نظام و تنظیم لوایح کیفری که به تأیید رهبری می‌رسد، صورت می‌پذیرد.

صادقی گفت: از جمله محورهای مورد تأکید مقام رهبری، اهتمام به پیشگیری از وقوع جرم و لزوم همکاری سایر دستگاه‌ها با قوه قضاییه در زمینه پیشگیری فرهنگی از جرم است.

وی گفت: رهبر انقلاب تأکید فرموده‌اند که قوه قضاییه برای پیشگیری از جرم باید ارتباط خود را با دستگاه‌های مرتبط با این موضوع مستحکم و نقاط مشترک با آن‌ها را تقویت کند، پیشگیری از جرم یک موضوع کاملاً علمی است و برهمین اساس باید برای شناسایی عوامل جرم و آسیب‌های ناشی از آن با صاحب نظران و کارشناسان این موضوع مشورت و همکاری شود.

این پژوهشگر در ادامه گفت: یکی از راه‌های دستیابی به این اولویت، تنظیم لوایح پیشگیرانه علمی است بر این اساس محتوای لوایح پیشگیرانه در اینجا یک نقش تربیتی

دیوان سالاری قوه قضاییه در تحقق عدالت و حل و فصل منازعات و اختلافات میان شهروندان قرار دارد و در دیگر سو مقبولیت و پذیرش اجتماعی تصمیمات قضایی در بین عموم آحاد جامعه و نحوه مدیریت قضایی در بین مردم است.

نادری گفت: اتخاذ رویکرد مردم مدار توسط نظام قضایی در افزایش درک قضایی از ماهیت بستر جامعه و تصمیم‌گیری مبتنی بر رویکرد حل مسئله به واسطه شناسایی مشکلات جامعه تأثیرگذار است و در مورد پیامدهای احتمالی تصمیمات قضایی در قالب مسئولیت‌پذیری اجتماعی نظام قضایی و مردم مثر ثمر واقع می‌شود و همچنین در ارتقای نظام پاسخگویی و تحکیم سرمایه اجتماعی با هدف ایجاد زمینه‌های همکاری و مشارکت آحاد جامعه و شبکه سازی اجتماعی با هدف رفع چالش‌های قضایی اثر گذار خواهد بود.

وی گفت: نظام قضایی مردمی مبتنی بر اندیشه‌ها و رهنمودهای رهبر انقلاب مستلزم این است که حوزه‌های ستاد و صف

- آموزشی دارد و بدنبال همنوایی شهروندان با مقررات است. در واقع کیفر فقط از طریق جنبه بازدارندگی منجر به همنوایی با هنجارها نمی‌شود، بلکه از رهگذر تشدید وابستگی به نرم‌های اجتماعی، تسهیل درونی کردن این نرم‌ها و پذیرش آن به این هدف نایل می‌شود.

وی گفت: هدف اصلی پیشگیری، بهبود کیفیت زندگی، کاهش خطرات و تامین پایداری در جوامع و ایجاد جامعه پایدار است که افراد بتوانند از حقوق خود بهره‌مند شوند. وی در ادامه به عنوان پیشنهاد گفت: بر اساس اندیشه‌های رهبر انقلاب توجه به گزارشگران جرم و نظارت مردمی و سازوکاری برای حمایت از آن‌ها، شناسایی بسترهای فساد، حمایت از نیروهای حفاظتی و امنیتی، اجماع ملی بین نهادهای مختلف موثر، ارایه ساختارها برای امر به معروف و نهی از منکر شایان اهمیت است. اگر امر به معروف جاری شود از بسیاری از جرایم جلوگیری می‌شود. دکتر فاطمه افشاری یکی دیگر از پژوهشگران حاضر در این همایش با ارائه مقاله‌ای با عنوان نقش قوه قضاییه در تامین امنیت روانی گفت: رهبر انقلاب همواره به موضوع امنیت روانی تاکید کرده و آن را ذیل بحث احیا حقوق عامه می‌دانند.

افشاری امنیت روانی را احساس آرامش در جامعه دانست و گفت: لزوماً احساس آرامش

در جامعه با امنیت متلازم نیست و یکسری پیش نیازهای اولیه همچون تامین نیازهای اجتماعی همچون مسکن، شغل، تامین اجتماعی لازم است.

وی در مورد وظایف دولت در تامین امنیت روانی گفت: نقش اصلی را در حوزه تامین امنیت روانی قوه مجریه به عهده دارد و وظیفه قوه قضاییه نظارت بر اعمال قوه مجریه و همچنین بحث تغییر اولویت‌ها در دولت است چرا که گاهی این تغییر اولویت‌ها باعث تشنج در جامعه می‌شود.

وی به تامین امنیت روانی در فضای مجازی اشاره کرد و گفت: با توجه به جایگاه فضای مجازی، قانونگذاری جدید در این زمینه مورد نیاز نیست، اما بازوهای نظارتی قوه قضاییه در فضای مجازی باید بیشتر شود.

وی گفت: در بخشی نیز قوه قضاییه با اقداماتی همچون بهبود عملکردها در احقاق حق، کاهش اطاله دادرسی، ابقان آرای قضایی و... سبب افزایش امنیت روانی در جامعه خواهند شد.

نشست تخصصی بایسته‌های تحقق اندیشه‌های قضایی رهبر معظم انقلاب اسلامی

که صادر می‌کنیم، به اذنی است که ایشان به قضات داده است؛ بر این اساس لازم است از فرامین و دستورات رهبر انقلاب اطلاع داشته و آن‌ها را بکار ببندیم.

وی افزود: در طول عمر انقلاب اسلامی، بارها امامین انقلاب درباره قضا و قضاوت مطالب مهمی را بیان کردند، اما این مطالب، پراکنده هستند و دسترسی قضات به آن‌ها مشکل است. برگزاری چنین همایشی، باعث توجه بیشتر به منویات امامین انقلاب در این باره می‌شود و همچنین زمینه‌ای می‌شود تا این فرامین در عمل نیز بکار گرفته شوند.

رئیس سازمان بازرسی کل کشور با اشاره به ضرورت اجرای منویات امامین انقلاب گفت:

نشست تخصصی بایسته‌های تحقق اندیشه‌های قضایی رهبر معظم انقلاب اسلامی در ادامه نخستین همایش ملی اندیشه‌های قضایی رهبر انقلاب با حضور ذبیح‌الله خداییان؛ رئیس سازمان بازرسی کل کشور، غلامعلی محمدی؛ رئیس سازمان زندان‌ها و اقدامات تأمینی کشور، غلامعلی ترکی؛ معاون حقوق عامه دادستانی کل کشور و سید علی کاظمی؛ معاون وزیر دادگستری برگزار شد.

ذبیح‌الله خداییان، رئیس سازمان بازرسی کل کشور در این نشست اظهار کرد: یکی از شئون ممتاز رهبر معظم انقلاب، بحث قضا و قضاوت است و ما قضات در نظام ماذون از طرف ولی فقیه هستیم و اعتبار و مشروعیت احکامی

“

خدایان: برخی فرامین رهبر
انقلاب اسلامی بلافاصله
باید بکار گرفته شوند مانند
مسائلی که درباره اخلاق
قضات در مواجهه با دیگران
است و باید به صورت منشور
و کدهای اخلاقی الزامی،
تدوین و ابلاغ شوند

”

خدایان عنوان کرد: در این دوره مدیریتی
قوه قضاییه در سازمان بازرسی تلاش کردیم
روی بسترهای فسادزا تمرکز کرده و آنها را
شناسایی کنیم و کار مفصلی توسط همکاران
ما صورت گرفته و دو هزار مساله شناسایی
شد و نهایتاً به بیش از ۲۰۰ گلوگاه فساد
رسیدیم که اولویت بندی شدند.

وی گفت: در سال جاری ۵۳ گلوگاه فساد
شناسایی و هزار و ۱۵۰ برنامه نظارت و
بازرسی برای رفع آنها در دستور کار قرار
گرفته که با کمک دولت در جریان است و به
نتایج خوبی هم رسیده‌ایم.

رئیس سازمان بازرسی کل کشور افزود: یکی
از این موارد، فرار مالیاتی بود که علل مختلفی
هم دارد و نیاز است برنامه‌های زیادی برای

برخی از فرامینی که خطاب به قضات و
مسئولان داده شده، بلافاصله باید بکار گرفته
شوند مانند مسائلی که درباره اخلاق قضات
در مواجهه با دیگران است؛ این موارد باید
به صورت منشور و کدهای اخلاقی الزامی و
دستوری تدوین و سپس ابلاغ شوند.

خدایان تاکید کرد: برخی از این قوانین نیاز
به زیرساخت‌های دیگری برای اجرا دارند و
باید برای اجرای آنها قوانینی وضع شود،
مانند مواردی که رهبر انقلاب درباره کاهش
جمعیت زندانیان و یا استفاده از صلح و
سازش در دعاوی مطرح کردند؛ اجرای
چنین موضوعاتی نیازمند وجود ساختار و
قانون است و نتیجه این همایش باید چنین
اقداماتی باشد.

وی یادآور شد: رهبر انقلاب در مبارزه با
فساد بسیار صحبت کردند، اما اولویت در
مبارزه با فساد را درون قوه قضاییه اعلام
کردند. ایشان همچنین به مبارزه با موقعیت
و ساختارهای فسادزا نیز تاکید کردند،
لذا قبل از مبارزه با فساد باید با بستر آن
مبارزه کرد.

“
رئیس سازمان زندان‌ها:
تلاش می‌کنیم نرخ
بازگشت مجدد به
زندان کاهش پیدا کند

جلوگیری از آن انجام شود، با اعمال اقدامات لازم و با کمک دولت، فرار مالیاتی مسدود می‌شود و بعد از آن نیاز به برخورد با مفسد نیست، زیرا بعد از انجام اقدامات ضروری، مفسدی وجود ندارد.

خدایان خطاب به حجت الاسلام والمسلمین هادی، دبیر این همایش گفت: قول می‌دهیم از بابت نظارت در برنامه‌هایی که بر اساس نتایج این همایش در بیرون و درون قوه تدوین و اجرا می‌شود، همکاری کنیم.

غلامعلی محمدی، رئیس سازمان زندان‌ها نیز در این نشست تخصصی با اشاره به فرمایشات رهبر انقلاب درباره کاهش مجازات زندانیان برای کاهش تبعات آن برای جامعه افزود: دیدگاه‌های رهبر انقلاب درباره زندان و زندانیان دو پیام اصلی دارد، پیام اول ناظر بر کاهش مجازات‌های حبس است و پیام دوم ایشان درباره مواجهه با زندانیان است.

غلامعلی محمدی گفت: در پیام اول، استفاده حداقلی از مجازات زندان، یعنی استفاده حداقلی از حبس. همانطور که مجازات

حبس در اسلام حداقلی دیده شده است، در قوانین کیفری ما مجازات حبس گسترده است و ما حق داریم بگوییم مجازات‌ها حبس محور است.

محمدی تصریح کرد: مطالبه ما از قانونگذار، اتخاذ تدابیر در راستای کاهش جمعیت کیفری و استفاده حداقلی از حبس است. در مرحله دوم استفاده از جایگزین‌های عام و خاص که یک مطالبه از همکاران قضایی است.

وی افزود: در راستای تحقق فرمایشات رهبر انقلاب باید در کاهش مجازات زندان، از ظرفیت‌های قوانین کیفری استفاده حداکثری کنیم و بیشترین بهره را از تاسیسات نوین کیفری ببریم که منجر به کاهش جمعیت کیفری زندان‌ها می‌شود.

رئیس سازمان زندان‌ها گفت: هم اکنون ۱۰ سال از تاسیس قانون مجازات اسلامی

“
**معاون حقوق عامه
دادستانی کل کشور:
اندیشه‌ها و تدابیر رهبر
معظم انقلاب نقشه
راه حرکت اصلی قوه
قضاییه است**
”

اندیشه‌ها و تدابیر رهبر معظم انقلاب نقشه راه حرکت اصلی قوه قضاییه و همه دستگاه‌ها برای رسیدن به اهداف و آرمان‌های انقلاب اسلامی است.

وی با بیان اینکه رهبر انقلاب قوه قضاییه را مسئول احیا و استیفای حقوق عامه دانسته‌اند، گفت: اگرچه در اصل ۱۵۶ قانون اساسی، قوه قضاییه را مسئول استیفای حقوق عامه دانسته، اما ایشان سایر دستگاه‌های اجرایی را نیز مسئول اجرا و ایفای حقوق عامه دانسته‌اند. ترکی استفاده از شیوه‌های نو و فراهم کردن امکان عملی استیفای حقوق عامه را از دیگر انتظارات رهبری در این حوزه عنوان کرد و گفت: نگاه موسع رهبر انقلاب به حقوق عامه در همه حوزه‌ها از جمله موضوعات اجتماعی، زیست محیطی و اقتصادی قابل مشاهده است.

می‌گذرد و نظام نیمه آزادی مواد ۵۶ و ۵۷ قانون مجازات اسلامی تدارک دیده شده است، ولی آمار سازمان زندان‌ها از رای‌های صادره در نظام نیمه آزادی در سال ۱۴۰۲ تا حدی محدود است.

وی افزود: در وهله اول باید به سمت کاهش مجازات قدم برداریم، اگر چاره نداشتیم و فرد وارد زندان شد باید از اقدامات اصلاحی برای بازگشت سعادتمندانه زندانی به جامعه بهره بگیریم. همان نکته‌ای که درمنویات رهبر انقلاب مبنی بر بازاجتماعی کردن زندانیان آمده است.

رئیس سازمان زندان‌ها گفت: آموزش مهارت شغلی و حرفه آموزی در زندان‌ها در همین راستا صورت می‌گیرد و تلاش می‌کنیم نرخ بازگشت مجدد به زندان کاهش پیدا کند.

محمدی تصریح کرد: توجه داریم که زندان جایی نباشد که یک مجرم را آلوده‌تر کند، لازمه‌اش طبقه بندی زندان و اقدامات گسترده فرهنگی در زندان است. برای حفظ شخصیت زندانیان، سلوک و رفتار زندانبان‌ها با زندانیان نیز برایمان بسیار مهم است. همچنین حمایت از خانواده زندانیان توسط انجمن‌های حمایتی صورت می‌گیرد. بیانات رهبر انقلاب تکلیف ما را در حمایت از خانواده زندانیان کاملاً روشن کرده است.

ترکی، معاون حقوق عامه دادستانی کل کشور در ادامه این نشست تخصصی گفت:

احیای حقوق عامه و شهروندی با همکاری شورای شهر و شهرداری برگزار کرده ایم. ترکی به برخی از آسیب‌های عمده پیش رو اشاره کرد و گفت: ضعف در رویکردهای اساسی شامل عدم تحقق کامل چرخش‌های تحول آفرین در سند تحول قضایی، ضعف در تحقق مطلوب امنیت حقوقی و قضایی، خلأهای قانونی در زمینه حقوق عامه و نبود ضمانت اجراهای کافی، ضعف روش مندی، قاعده و برنامه محوری در پیگیری‌ها، ضعف انسجام و یکپارچگی و همگرایی در ساختارهای موجود متولی در فرایند صیانت از حقوق عامه، ضعف ضابطان تخصصی (به عنوان نمونه عدم تشکیل پلیس اطفال)، ضعف تولید گفتمان و ضعف نظارت همگانی از مهمترین معضلات پیش‌رو است.

ترکی در مورد بایسته‌ها در راستای تدابیر رهبر انقلاب برای برون رفت از چالش‌ها، گفت: رویکرد نوآورانه فعال و پیشگیرانه، ارتقا شاخص‌های نظام حکمرانی، پاسخگویی و مسئولیت پذیری، استحکام ساخت حقوقی و همکاری بین بخشی و بین دستگاهی، گفتمان‌سازی و تولید ادبیات در زمینه حقوق عامه، ضرورت برنامه ملی برای کاهش آسیب‌های اجتماعی است.

وی گفت: اعتقاد داریم رابطه وثیقی بین نقض حقوق عامه و فساد وجود دارد، فساد به عنوان تباهی و عدم سلامت شامل اختلال

معاون حقوق عامه دادستانی کل کشور گفت: یکی دیگر از انتظارات ایشان این است که خروجی قوه قضاییه امنیت در ابعاد و ساحت‌های مختلف شامل امنیت عینی، یعنی امنیت و آرامش پایدار و امنیت ذهنی در جامعه باشد، تاکید بر برخورد با مخلان امنیت روانی را نیز ایشان یکی دیگر از مصادیق حقوق عامه عنوان کرده اند.

وی با تاکید بر اینکه امنیت قضایی یکی دیگر از موضوعات مورد تاکید رهبر انقلاب است، گفت: در مواجهه و مراجعه به دستگاه قضایی شهروندان باید احساس امنیت داشته باشند.

وی با بیان اینکه کارگروه‌هایی در راستای تمهید این همایش تشکیل شده است، گفت: در حوزه حقوق عامه نشست‌های علمی کاربردی با عنوان حقوق عامه و مردمی سازی و همچنین اجلاس‌های را تحت عنوان

در نظام اداری است، نقض حقوق عامه بیش از آنکه ناشی از فساد باشد ناشی از خلل‌ها در نظام اداری و عدم کفایت نظام حکمرانی مطلوب است که با همراهی نخبگان و صاحب‌نظران امیدواریم بتوانیم راهکارهای عملیاتی را احصا کنیم و برای اجرا و تحقق آن و ارتقا وضعیت حقوق عامه و رضایتمندی بیشتر مردم تلاش کنیم.

در ابتدای این نشست تخصصی، حجت‌الاسلام والمسلمین محمد امین کیخا فرزانه گزارشی درباره چهار نشستی که سازمان بازرسی کل کشور برای مقابله با فساد در راستای اجرای منویات مقام معظم رهبری برگزار کرده است، قرائت کرد.

وی افزود: ۱۰ کلید واژه در منظومه‌گاه اندیشه رهبر انقلاب درباره فساد استخراج می‌شود. ایشان بعد از سال ۸۰ حدود ۲۰۰ بار روی کلمه فساد تاکید کردند، اما این ۱۰ مورد از اهمیت خاصی در مبارزه با فساد در نگاه و بیانات ایشان مطرح هستند.

حجت‌الاسلام والمسلمین فرزانه گفت: رهبر انقلاب تاکید دارند در حوزه مبارزه با فساد باید کار علمی، دقیق و برنامه محور داشته باشیم. همچنین شفافیت نیز در این راستا مهم است و جایگاه قوه قضاییه را نیز نباید از نظر دور داشت.

وی افزود: طبق فرمایشات رهبر انقلاب در مبارزه با فساد، توجه به موضوعات کلان و گلوگاه‌های فساد بسیار مهم است.

حجت‌الاسلام والمسلمین فرزانه گفت: سازمان بازرسی کل کشور در دو سال گذشته با توجه به منویات رهبر انقلاب، گلوگاه‌های فساد را مدنظر قرار داده است، اما همچنانکه رهبر انقلاب نیز بارها تاکید کردند برای مقابله با فساد، همکاری قوا ضرورت دارد.

وی افزود: امیدوارم با استفاده از ظرفیت قوای سه‌گانه و سازمان بازرسی به عنوان یک نهاد متولی در امر مقابله با فساد، در سال آینده با یک برنامه جامع به مبارزه با این موضوع پرداخته شود.

نشست تخصصی همایش ۱۰

نشست تخصصی اول

تربیت قاضی تراز انقلاب اسلامی
با تأکید بر اندیشه‌های قضایی
رهبر معظم انقلاب اسلامی

زمان و مکان برگزاری:
دانشگاه علوم قضایی و خدمات
اداری / ۱۴۰۲/۱۰/۲۶

نشست تخصصی دوم

قوه قضاییه؛ اهتمام به اسناد
بالادستی نظام جمهوری اسلامی
ایران و سیاست‌های کلی ابلاغی
زمان و مکان برگزاری:

دبیرخانه مجمع تشخیص
مصلحت نظام / ۱۴۰۲/۱۱/۰۱

نشست تخصصی سوم

احیای حقوق عامه، حقوق
شهروندی و ارتقای امنیت در
اندیشه قضایی رهبر انقلاب

زمان و مکان برگزاری:
دادستانی کل کشور / ۱۴۰۲/۱۱/۰۲

نشست تخصصی نهم

بایسته‌های نظام‌سازی کنشگری
فعال قوه قضاییه در عرصه
بین‌المللی

زمان و مکان برگزاری:
ستاد حقوق بشر / ۱۴۰۲/۱۱/۰۸

نشست تخصصی پنجم

تأمین امنیت قضایی زنان و
نهاد خانواده

زمان و مکان برگزاری:
پژوهشگاه قوه قضاییه /
۱۴۰۲/۱۱/۰۴

نشست تخصصی چهارم

نظام‌سازی سلامت اداری و
مبارزه با فساد

زمان و مکان برگزاری:
سازمان بازرسی کل کشور /
۱۴۰۲/۱۱/۰۳

نشست تخصصی هفتم

اساسی سازی
سیاست جنایی ایران

زمان و مکان برگزاری:

پژوهشگاه قوه قضاییه / ۱۴۰۲/۱۱/۱۰

نشست تخصصی هشتم

تدابیر قضایی و نواندیشی‌ها

زمان و مکان برگزاری:

مؤسسه پژوهشی انقلاب اسلامی / ۱۴۰۲/۱۱/۰۹

نشست تخصصی نهم

با محورهای:

- دستگاه عظیم قضای اسلامی و عدالت‌ورزی
- تخصصی‌سازی سیاست جنایی
- اهتمام به اسناد بالادستی نظام جمهوری اسلامی ایران و سیاست‌های کلی ابلاغی
- احیای حقوق عامه و حقوق شهروندی
- سلامت، کارآمدی و مبارزه با فساد اقتصادی

زمان و مکان برگزاری:

دانشگاه جامع امام حسین (ع) / ۱۴۰۲/۱۰/۲۴

نشست تخصصی دهم

لوايح قضايي و قانون گرايي

زمان و مکان برگزاری:

مرکز تحقیقات فقهی / ۱۴۰۲/۱۱/۰۴

معرفی کتاب

اندیشه‌های قضایی رهبر معظم انقلاب اسلامی

اندیشه‌ها و تدابیر رهبر معظم انقلاب اسلامی در جایگاه ولایت امر، همواره نقش بسزایی در شناساندن مسیر حرکت جامعه در جهت تحقق اهداف انقلاب اسلامی و شکل‌گیری تمدن نوین اسلامی داشته است. از این رو قضای اسلامی و حکمرانی قضایی به‌عنوان یکی از مهم‌ترین موضوعاتی که با نظام اسلامی پیوند خورده است، با حساسیت فراوان در مجموعه بیانات رهبری موردتوجه قرار گرفته است. بازخوانی منظومه فکری رهبری در رابطه با قضا و حکمرانی قضایی و استخراج موضوعات و نظام مسائل موردنظر، دغدغه‌ای بود که موجب شد تدوین منشور قضا و حکمرانی قضایی مورد توجه و تاکید ویژه رئیس قوه قضاییه قرار گیرد؛ مجموعه‌ای که می‌تواند با شناسایی کلید واژه‌ها و محورها و در نهایت مقوله‌های پرتکرار و طبقه‌بندی موضوعی و تحلیل محتوای آن‌ها سیمای قضای مطلوب و در تراز نظام انقلاب اسلامی از منظر رهبر معظم انقلاب اسلامی را ترسیم کند و نقشه راه دستگاه قضا برای دوران جدید تحول و تعالی دستگاه قضا قرار گیرد. دکتر شهید شاطری پور اصفهانی، عضو هیأت علمی پژوهشگاه قوه قضاییه، گردآوری و تدوین این مجموعه را برعهده داشته است.

خلاصه مقالات همایش

کتاب چکیده مقاله های نخستین همایش ملی اندیشه‌های قضایی رهبر معظم انقلاب اسلامی (مدظله العالی) ۱۷ بهمن ۱۴۰۲، در پژوهشگاه قوه قضاییه تهیه و تدوین و در مرکز مطبوعات و انتشارات قوه قضاییه به چاپ رسیده است. این کتاب ذیل ۱۰ بخش، چکیده مقالات همایش را دسته بندی کرده است. این بخش‌ها عبارتند از:

✱ بخش اول: نظام سازی و طراحی دستگاه قضای اسلامی

✱ بخش دوم: سیاست های کلی

✱ بخش سوم: حقوق عامه

✱ بخش چهارم: سلامت اداری

✱ بخش پنجم: نظام سازی اصلاح و تربیت

✱ بخش ششم: پیشگیری از وقوع جرم

✱ بخش هفتم: حقوق بشر اسلامی

✱ بخش هشتم: انتقان آراء

✱ بخش نهم: قاضی در تراز

✱ بخش دهم: امنیت قضایی

کتاب نخستین همایش ملی اندیشه‌های قضایی رهبر معظم انقلاب اسلامی (مدظله العالی) در ۱۰۰۰ نسخه برای نخستین بار در بهمن ۱۴۰۲ منتشر و در اختیار علاقمندان و صاحبان مقاله قرار گرفت.

اعضای کمیته علمی

* آیت الله ابوالقاسم علی دوست
عضو هیئت علمی پژوهشگاه فرهنگ و اندیشه اسلامی

* حجت الاسلام دکتر مهدی هادی
دبیر علمی همایش

* حجت الاسلام و المسلمین دکتر وحدتی شبیری
رئیس مدرسه عالی فقاقت آل محمد آستان قدس رضوی

* دکتر شهید شاطری پور اصفهانی
دبیر اجرایی همایش و رئیس کمیته علمی و تولید محتوا

* دکتر علی ذوعلم
عضو هیئت علمی پژوهشگاه فرهنگ و اندیشه اسلامی

* دکتر محمود حکمت نیا
عضو هیئت علمی پژوهشگاه فرهنگ و اندیشه اسلامی

* آیت الله دکتر جواد حبیبی تبار
استاد خارج فقه و اصول حوزه علمیه قم و عضو هیئت علمی جامعه المصطفی (ص) العالمیه

* دکتر سید محمد مهدی غمامی
عضو هیئت علمی دانشگاه امام صادق (ع)

* دکتر محمد اسحاقی
عضو هیئت علمی دانشگاه تهران

* دکتر نیره قوی
عضو هیئت علمی پژوهشگاه فرهنگ و معارف اسلامی

* دکتر محمد جواهری
عضو هیئت علمی دانشگاه شیراز

معرفی برگزیدگان

نخستین همایش ملی اندیشه‌های قضایی رهبر انقلاب اسلامی

نخستین همایش ملی اندیشه‌های قضایی رهبر انقلاب اسلامی، با معرفی برگزیدگان و تقدیر از آن‌ها، به کار خود پایان داد.

در این آیین، از ذبیح الله خداییان، رئیس سازمان بازرسی کل کشور به عنوان برگزار کننده اجلاسیه ستادی منتخب، مهدی اقراریان عضو شورای شهر تهران به جهت برگزاری اجلاسیه حقوق شهروندی، حسن عبدلیان پور مرکز وکلا، کارشناسان رسمی و مشاوران قوه قضاییه به عنوان نهادهای مردمی در مردمی سازی قوه قضاییه، زهره برقعی رئیس جامعه الزهرا به عنوان برگزار کننده اجلاسیه حوزوی برتر، حسنی آهنگر رئیس دانشگاه امام حسین (ع) به عنوان برگزار کننده اجلاسیه دانشگاهی برتر تقدیر شد. همچنین از دکتر حمید نادری پژوهشگر پژوهشگاه قوه قضاییه، دکتر سید محمود محمدی، دکتر سید جواد امینی، دکتر صادق صادقی و دکتر محمد امین کیخای فرزانه عضو هیئت علمی پژوهشگاه به عنوان پژوهشگران برگزیده و دارنده مقاله برتر تقدیر به عمل آمد.

← عنوان مقاله:

تحلیل جامعه‌شناختی قوه قضائیه مردم‌دار از نظر مقام معظم رهبری

دکتر حمید نادری

از عدالت اجتماعی، نظام اداری مردم‌مدار، صیانت از حقوق عامه و احیای آن، تصویرسازی مطلوب از قوه قضائیه، توسعه همکاری‌های اجتماعی، آزادی‌های مشروع، ضرورت توجه به افکار عمومی، دسترس‌پذیری عمومی به نظام قضائی و نظارت مردمی بوده است. توصیه‌ها یا راهکارها: توصیه‌های سیاستی پژوهش با بهره‌گیری از فرامین و رهنمودهای مقام معظم رهبری مبتنی بر نظام قضائی مردمی مستلزم این است که حوزه‌های ستاد و صف قوه قضائیه با مشی مردم‌مدار و اتخاذ نگاه افقی می‌توانند انرژی‌های اجتماعی را جذب کرده و با پایه‌ریزی سرمایه اجتماعی از طریق فراهم‌ساختن زیرساخت‌های مشارکت و نظارت مردمی، تسهیل دسترسی عمومی به نظام قضائی و حضور بدنه قضائی در بین مردم، امکان ایجاد زمینه‌های مسئولیت‌پذیری اجتماعی را مهیا کرده و نظام قضائی با تجهیز جامعه و مردم به منابع هنجاری بی‌طرفی در کیفردهی، رعایت انصاف، برابری در مقابل قانون و مساوات در مشارکت، و صحت و شفافیت در رفتار قضائی، روش‌ها و شرح وظایف و مسئولیت‌های خود را در معرض عموم قرار می‌دهد. واژگان کلیدی: قوه قضائیه مردم‌مدار، نظرگاه مقام معظم رهبری، تحلیل جامعه‌شناختی، توصیه‌های سیاستی.

اهداف: نوشتار حاضر تلاش دارد تا با رویکردی جامعه‌شناختی به تحلیل نظرگاه مقام معظم رهبری در رابطه با قوه قضائیه مردم‌مدار و سویه‌های اجتماعی آن بپردازد. روش: روش مورد استفاده در این پژوهش که در چارچوب روش‌شناسی تفسیری قرار دارد به روش پژوهش کیفی و شیوه تحلیل مضمون (تماتیک) انجام شده است. شیوه گزینش نمونه‌ها، مبتنی بر درجه اشباع و نمونه‌گیری نظری، به‌ویژه متناسب با موضوع پژوهش قوه قضائیه مردم‌مدار و مؤلفه‌های مرتبط با آن بوده است. همچنین، از فرایند سه مرحله‌ای کینگ و هاروکز (۲۰۱۰) شامل کدگذاری توصیفی-تفسیری-فراگیر جهت تحلیل داده‌های حاصل از متن بیانات در نرم‌افزار Maxqda استفاده شده است. یافته‌ها: یافته‌های پژوهش نشان از شبکه مضامین تأمین امنیت روانی مردم به‌مثابه احیای حقوق عامه، کنشگری مردم‌مدار، امیدآفرینی اجتماعی، سرمایه اجتماعی قوه قضائیه، اهمیت فعال شدن جامعه مدنی و بهره‌گیری از ظرفیت آن، مقبولیت تصمیمات قضائی، معیارهای مردمی‌شدن قوه قضائیه، احساس امنیت قضائی، فسادستیزی مطابق با انتظارات مردم، حمایت اجتماعی، اطلاع‌رسانی و ارتقای آگاهی‌های اجتماعی قضائی، مناسبات بین مردم و قوه قضائیه، پنداشت مطلوب

عنوان مقاله:

طراحی الگوی حکمرانی قضایی در هندسه فکری امامین انقلاب اسلامی

دکتر محمد امین کیخای فرزانة دکتر سید محمود محمدی و دکتر سید جواد امینی

چکیده

هدف این پژوهش، استخراج الگوی حکمرانی قضایی در هندسه فکری امام خامنه‌ای است؛ برای نیل به این مقصود، پس از تبیین ادبیات نظری مورد نیاز، بدواً در جهت ترسیم نظام مطلوب قضایی با استفاده از روش تحلیل شبکه مضامین، مشروح بیانات شفاهی و مکتوبات صادره از امامین انقلاب در زمینه موضوعات قضایی از سال ۱۳۲۰ (تقریر کتاب کشف‌الاسرار) تا ششم تیر ۱۴۰۲ شمسی شامل ۷۱۷۶ گزاره مورد واکاوی قرار گرفت و در نهایت ۱۸ مؤلفه و ۳۴ شاخص استخراج گردید. که تجزیه و تحلیل یافته‌ها با استفاده از تکنیک DEMATEL حکایت از آن داشت که مؤلفه «رویکردها و نگرش‌ها» پر تأکیدترین و اثرگذارترین مؤلفه نسبت به سایر مؤلفه‌ها و مؤلفه «امنیت قضایی» تأثیرپذیرترین مؤلفه از سایر مؤلفه‌ها هستند که با دو شاخص کلیدی خروجی «درک و لمس عینی عدالت

قضایی و ثمرات برنامه‌های اجرایی تحول قضایی توسط اکثریت مردم» و «تسلیم قلبی، اعتماد و اقناع ذهنی همگان در برابر کارآمدی دستگاه قضایی و مجموعه ضابطان قضایی» انطباق کامل دارد. در گام آخر نیز با امتزاج داده‌های نظام مطلوب قضایی و ادبیات حکمرانی و با استفاده از نرم‌افزار تحلیلی MAXQDA الگوی حکمرانی قضایی شامل پنج بُعد: «سازماندهی»، «تسهیل‌گری»، «سیاست‌گذاری»، «نظارت و پایش» و «تبیین و روایت» و ۱۸ مؤلفه و ۱۱۰ شاخص، استخراج و ترسیم گردید. برابر نتایج تحقیق، قوه قضائیه جمهوری اسلامی ایران در وضعیت کنونی می‌تواند از مدل‌های «زنجیره ارزش» و «توزیع اطلاعات» برای شبکه‌سازی و حکمرانی قضایی استفاده کند.

واژگان کلیدی: حکمرانی قضایی، نظام مطلوب قضایی، بازیگران غیردولتی، تحول قضایی.

عنوان مقاله:

تدوین لوایح کیفری با رویکرد کرامت مدار
با تأکید بر اندیشه‌های مقام معظم رهبری

دکتر صادق صادقی

چکیده

یکی از محورهای اساسی مورد توجه مقام معظم رهبری در تنظیم لوایح کیفری واکنشی، برخورد و رفتار قانونی، اخلاقی، انسانی کنشگران پلیسی- قضائی با بزه‌کار و بزه‌دیده در سرتاسر فرایند کیفری و ضرورت رعایت کرامت انسانی آنان است. در این صورت است که محکوم‌علیه و محکوم‌له، کارنامه عدالت کیفری را نسبت به خود عادلانه و منصفانه تلقی می‌کنند و بدین ترتیب، عدالت کیفری کرامت‌مدار زمینه تنبیه، اصلاح و بازپروری بزه‌کار و ترمیم بزه‌دیده را فراهم می‌کند. بدین ترتیب، عدالت کیفری مدار مستلزم تنظیم و به تصویب‌رساندن لوایح قانونی کیفری در پرتو اولویتهای اعلامی مقام معظم رهبری است. ناگفته پیداست اگر چه معماری قوه قضائیه در قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران به گونه‌ای است مسولیت تهیه و تنظیم لوایح قضائی متناسب را بر عهده رئیس این قوه

گذاشته است. اما رئیس قوه با توجه به موقعیت، شرایط و اختیاراتی که از نظر فقهی دارد نقش عمده‌ای در شکل‌گیری و گفتمان سیاست کیفری کرامت‌مدار مورد نظر مقام معظم رهبری ایفا می‌کند. در این پژوهش به بررسی شرایط، آثار لوایح کیفری کرامت‌مدار نسبت به متهم و بزه‌دیده در اندیشه‌های مقام معظم رهبری پرداخته می‌شود. این پژوهش، یک پژوهش توصیفی می‌باشد و یافته‌های تحقیق نشان می‌دهد که هفت مؤلفه لوایح کیفری کرامت‌مدار بر اندیشه‌های مقام معظم رهبری وجود دارد که شامل اصل بی‌گناهی، حق دفاع، مبارزه با آزار و تعرض جنسی، حمایت از حقوق و آزادی جنسی، ممنوعیت تعذیب و آزار روانی، ممنوعیت کیفری، اصل تناسب مجازات است.

واژگان کلیدی: لوایح کیفری، عدالت، انصاف، کرامت‌مدار، اندیشه‌های قضائی مقام معظم رهبری.

همایش به روایت تصویر

منشور همایش اندیشه‌های قضایی رهبر معظم انقلاب اسلامی

اجلاس‌های استانی همایش اندیشه‌های قضایی رهبر معظم انقلاب که برای غنای نظری و تقویت بنیان‌های نظری محورهای همایش در همه استان‌ها برگزار شد، با بهره‌گیری از اندیشه‌های معظم‌له، دستاوردهایی داشت که در قالب منشور ذیل تدوین و منتشر شده است؛

نظام‌سازی و طراحی دستگاه قضای اسلامی

* الگوی علوی قضا و کاهش فاصله با قضا و قوه قضاییه مطلوب اسلامی همیشه باید مورد توجه باشد و برنامه‌هایی مدون برای این امر تنظیم و عملیاتی گردد.
* معیارهای عملی تحول و تعالی دستگاه قضای اسلامی باید در اولین فرصت تعیین و تبیین گردیده و به صورت نظام‌مند، پیگیری و عمل به سند تحول در تمامی سطوح دستگاه قضا مورد توجه و دقت قرار گیرد.

* برای رسیدن به دادگستری اسلامی و نه دادگاه اسلامی، ضمن رعایت و حفظ کرامت شاغلین در دستگاه قضا و عزیز شمردن قاضی در تمامی شئون می‌بایست از ظرفیت نخبگان قضایی و فقهی و سایر بسترهای اجتماعی و فرهنگی کشور بهره‌گرفته شود.

* دغدغه‌های رهبر معظم در فصل چهارم بیانیه گام دوم انقلاب اسلامی اجرای عدالت در همه ساحت‌ها و شئون است؛ دغدغه‌ها شناسایی و راهکارهای عملیاتی برای آنها تمهید شود.

* بسترهای ایجاد فساد به طور دقیق شناسایی و برای رفع آن اهتمام شود.
 نظیر بی اعتباری اسناد عادی راجع به معاملات اموال غیر منقول.
 * زیرساخت های نرم افزاری برای نظام هوشمند سازی در دستگاه قضا تکمیل و تقویت شود تا زمینه اجرای عدالت آسان و دستیابی رایگان مردم به خدمات قضایی در قوه قضاییه تسریع گردد.

سیاست های کلی

* به روز رسانی سند تحول قضایی که از عملیاتی ترین اسناد بالادستی و برگرفته از مقررات قانونی و به طور ویژه بیانیه گام دوم انقلاب است، در اولویت قرار گیرد.
 * همکاری قوه مقننه برای قانون گذاری و قوه مجریه برای فراهم کردن بودجه و امکانات مالی و اعطای مجوز جهت جذب قاضی و کادر اداری، ساز و کاری منسجم پیدا کند تا با تامین استانداردهای لازم، تحقق عدالت و دستگاه قضایی مطلوب اسلامی به نفع مردم فراهم شود.
 * مدیریت جهادی به جای دیوان سالاری فرسوده اداری در قوه قضاییه ارجح باشد.
 * قانون گرایی، انطباق کامل مفهوم عمل قانونی با عدالت، استفاده از قاعده فقهی عدل و انصاف، نظارت و پایش تدوین و اصلاح قوانین از منظر پیوست عدالت برای هر قانون و عبور دادن قوانین از فیلتر عدالت مورد توجه قرار گیرد.

پیشگیری از جرم و اصلاح مجرمین

* پیشگیری از وقوع جرم به عنوان یکی از ماموریت های پنج گانه مصرح در اصل ۱۵۶ قانون اساسی، موضوعی فرا قوه ای است و نیازمند تعامل و همکاری

قوی و مستحکم سایر قوا و نهادهای متولی و استفاده از نظرات نخبگان و صاحب نظران می باشد .

* نقش اصلاح کنندگی و پیشگیرانه مجازات های جایگزین حبس برای محکومین مالی مورد توجه قضات قرار گیرد.

اتقان آراء

* جذب نخبگان و عناصر عالم و متعهد و پرورش نیروی انسانی کارآمد و صالح در قوه قضاییه برای اجرای عدالت و صدور آراء متقن و توأم با سرعت در اولویت قرار گیرد.

* برای اتقان آراء می بایست همه بخش ها در قوه قضاییه بصورت منسجم، قاضی را در راستای اجرای عدالت و صدور احکام متقن یاری نمایند.

احیای حقوق عامه

* با ارتقای قابلیت اعتماد در جامعه و احساس امنیت و توسعه حقوق شهروندی، از شیوه های نو در جهت احیای حقوق عامه و گسترش آزادی های مشروع استفاده شود.

* با شناسایی خلاءهای قانونی در مسئله حقوق عامه، زیرساخت های لازم برای استقرار امنیت قضایی، برخورد با برهم زندگان و متجاوزان به امنیت روانی مردم ، صیانت از نظام اقتصادی و ایجاد امنیت فضای کسب و کار و تأمین امنیت سرمایه گذاری ، کمک به حرکت اقتصادی و جلوگیری از تعطیلی واحدهای تولیدی، زمینه های احیای حقوق عامه تسهیل شود.

قضای درتراز

- * تامین فضای امن برای تصمیم‌گیری آزادانه قضات به دور از تهدید و تهمت و فشارهای اجتماعی و سیاسی
- * اهتمام به قضاوت از روی احساس دینی و ایمان قلبی
- * پرهیز از سنت‌های طاغوتی (رفاه زدگی و عشرت طلبی، زد و بند نامشروع، فساد مالی و اداری، تکبر)
- * استفاده از بینه و طرق شرعیه و استناد کمتر به حجیت علم قضای
- * احساس مسئولیت روحانیت در دستگاه قضایی و حفظ حیثیت انقلاب
- * ترویج فرهنگ اقامه عدل، صلح و سازش و توصیه به عفو و گذشت و رعایت اخلاق اسلامی به ویژه در برخورد با مراجعان

حقوق بشر

- * ورود قاطع قوه قضاییه به مسایل بین‌المللی
- * تکلیف قوه قضاییه به احیای حقوق بشر اسلامی در سطح جهانی
- * پیگیری قضایی حقوق پایمال شده ملت ایران در تحریم‌ها
- * حقوق بشر در نظام اسلامی در نظام بین‌الملل
- * شناسایی مدعیان دروغین حقوق بشر در نظام بین‌الملل از طریق بازنگری در مقررات بین‌المللی برای کاهش تاثیرگذاری آنها در مجامع بین‌المللی
- * ضرورت تصویب قوانین قاطع برای پیگیری خسارات وارده به کشور ایران در اثر تحریم، تروریسم، جنگ و ...
- * ضرورت تدوین متون متقن و تبیین عقلانی مصادیق حقوق بشری ایران برای مقابله با هجمه‌های بین‌المللی

نهادهای همکار همایش

- ۱- مؤسسه پژوهشی فرهنگی انقلاب اسلامی (دفتر حفظ و نشر آثار حضرت آیت‌الله‌العظمی خامنه‌ای)
- ۲- مرکز وکلا و کارشناسان و مشاوران قوه قضاییه
- ۳- دبیرخانه مجمع تشخیص مصلحت نظام
- ۴- سازمان بازرسی کل کشور
- ۵- سازمان زندان‌ها و اقدامات تأمینی و تربیتی کشور
- ۶- شهرداری تهران
- ۷- شورای اسلامی شهر تهران
- ۸- دانشگاه جامع امام‌حسین (علیه‌السلام)
- ۹- مرکز مدیریت حوزه‌های علمیه
- ۱۰- وزارت علوم، تحقیقات و فناوری
- ۱۱- پژوهشگاه علوم و معارف دفاع مقدس (شهید سپهبد پاسدار حاج قاسم سلیمانی)
- ۱۲- معاونت تحقیقات آموزش و حقوق شهروندی
- ۱۳- معاونت بین‌الملل و ستاد حقوق بشر قوه قضاییه
- ۱۴- معاونت حقوقی و امور مجلس قوه قضاییه
- ۱۵- معاونت اجتماعی و پیشگیری از جرم قوه قضاییه
- ۱۶- معاونت منابع انسانی و امور فرهنگی قوه قضاییه
- ۱۷- دیوان عدالت اداری
- ۱۸- مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی
- ۱۹- مرکز بررسی‌های استراتژیک ریاست جمهوری
- ۲۰- جامعه‌الزهرا (س)
- ۲۱- دانشگاه علوم قضایی و خدمات اداری
- ۲۲- دانشگاه آزاد اسلامی
- ۲۳- دانشگاه پیام نور
- ۲۴- دانشگاه اصفهان
- ۲۵- دانشگاه مازندران
- ۲۶- دانشگاه شیراز
- ۲۷- دانشگاه تهران
- ۲۸- پژوهشگاه فرهنگ و اندیشه اسلامی
- ۲۹- پژوهشگاه فرهنگ و معارف اسلامی
- ۳۰- خانه صنعت، معدن و تجارت ایران
- ۳۱- اتاق تعاون ایران

Organized by: Judiciary Research Institute (JRI)
February 2024

روابط عمومی و اطلاع رسانی پژوهشگاه قوه قضائیه